

Світ дитячих бібліотек

Українська асоціація
працівників бібліотек для дітей

№ 2 (34)
2010

Національна бібліотека України
для дітей

Щоквартальний науково-методичний журнал

У номері:

Слово головного редактора

А. Кобзаренко

Україна читає дітям 2

Кращі з кращих

В. Галушко

Дитячі бібліотеки Львова: імпульси динамічного розвитку 4

Н. Бібіка

Діяльність ЦБС для дітей: проектний зріз 5

В. Мартинова

Скажи книзі — так! 8

Е. Мордовенко

Професійний розвиток бібліотекаря: позитивна динаміка змін 10

Т. Пилипець

Мультицентр «Флешк@»: інноваційний підхід заради нових традицій ... 14

І. Панасенкова

Сучасне комплектування бібліотечних фондів:
від прагматизму до творчості 16

Г. Труш

Творимо з дітьми і для дітей 19

Новини з регіонів

О. Розміровська

Урок читання у Херсоні 22

Н. Саліна, С. Загребська

День відкритих дверей 24

П. Рудая

Ми вшановуємо пам'ять Шевченка 25

О. Купіна

Інноваційна мозаїка «Бібліоуспіх — 2009» 27

Л. Пуляєва, Ю. Соколова

Театр у бібліотеці: змістовне дозвілля, яке об'єднує таланти 29

Наші ювіляри

Шануємо ювіляра 31

Горизонти бібліографії

Н. Загоруйко, В. Красножон

«Книжкові новинки» від Національної бібліотеки України для дітей 32

Україна читає дітям

Розум дитини не посудина,
яку треба заповнити,
а смолоскип, який треба запалити
Плутарх

У цивілізованому світі, в т.ч. і в Україні, все більше дорослих розуміють, що «до дітей не можна ставитися як ще до неособистостей, що чекають зрілості в вестибюлі громадського життя» (М. ПАНС, ЮНІСЕФ), оскільки вони стануть основною рушійною силою трансформації суспільства і світу, і основний тягар перетворень ляже на них. Саме поколінню 20-х р. XXI ст. належить подолати інерційний рух цивілізаційного розвитку і здійснити інноваційний прорив. У цьому його історична місія. Отже, турбота про соціалізацію підростаючого покоління та конструювання ним власного образу світу, вироблення пріоритетів пошуку свого місця в житті суспільства, розвиток їхнього інтелектуального, творчого потенціалу і застосування його в конкретних діях і видах тру-

дової діяльності має стати пріоритетною, повсякчасною і системною для держави. Разом з тим, кожна освічена, знайома з історією світової цивілізації людина розуміє: лише читаюча нація створює матеріальні і духовні цінності світового рівня.

У цій системі цінностей бібліотеки для дітей все більше стають центрами гуманітарного творчого розвитку дитини, в основі якого читання, як творча діяльність, а відносини «читач — книга» є не лише діалогом, а й процесом, що визначає безперервність в її розвитку, обумовлює подальший напрям розвитку всієї системи державного функціонування. Місія дитячих бібліотек у тому, щоб, використовуючи всі наявні власні ресурси і ресурси корпоративних систем, забезпечити рівний доступ до знань, створивши середовище розвитку дитини через читання, книгу, нетрадиційні види носіїв інформації відповідно до її вікових, соціокультурних та індивідуальних особливостей.

Сьогодні, коли інформація накопчується на людину обвальню, майже перед кожним постає питання безперервного навчання. Тому наше завдання — навчити вчитися і змінювати парадигму освіти: від освіти на все життя до освіти через усе життя. Недаремно серед вироблених наукою стандартів для учнів XXI ст. є читання, інформаційна грамотність і значима просвітницька роль бібліотек. Читання як основа для навчання, особистісного розвитку і задоволення, крок, який дає можливість учням оволодівати навичками читання і розуміння тексту в будь-якому форматі (зображення, відео, друкований документ) і в будь-якому контексті, є ключовим показником успішності в школі і в житті.

Виходячи з важливої та історично первинної функції — збирання, збереження і поширення знань та інформації, бібліотека має взяти на себе роль одного з посередників між різними організаціями, що слугують дитинству. Особливу увагу в цьому процесі потрібно акцентувати на проблемі залучення до соціального партнерства, яке базується на вільному волевиявленні сторін, зацікавлених у взаємодії, бо ефективність такого партнерства полягає в формуванні нового образу бібліотеки і допомагає змінити громадську думку про її діяльність.

Останнім часом концепція читання все активніше заявляє про себе, як діяльність творення. Початок цієї концепції покладено ще в XIX ст. в працях В. Острогорського, М. Рубакіна, а в XX ст. вона набула подальшого розвитку. Видатний російський книгознавець, бібліограф і письменник М.О. Рубакін ще в XIX ст. першим у світі розробив і поширив, в т.ч. в Європі і Америці основи керівництва читанням, популяризації книги, першим у світі почав ставити на наукову основу причини впливу книги на читача. Його метою було, як він сам писав, «допомагати загальній освіті якомога більшому числу людей і об'єднувати не насильно, а любов'ю». Отже, мова йде про те, щоб, відкриваючи юним національні, світові джерела знань різними формами, бібліотекарі знаходили заповітну стежину до серця дитини. І тут роль бібліотекаря як популяризатора книги і спеціаліста в галузі нових інформаційних технологій, здатного співпрацювати в питаннях системного підходу до роботи з друкованою книгою та інформацією на електронних носіях, значно зростає.

Для дітей і підлітків наші установи є багатофункціональними, про що свідчать їхні розповіді і відповіді в анкетах. Сюди вони приходять отримувати інформацію, готуватися до уроків, читати, розважатися і спілкуватися з друзями. На запитання «Для чого ви читаєте?» діти відповідають: «для розвитку розуму», «для розширення знання про світ», «для кращого розуміння себе та інших», «для всього»...

Тому сьогодні оптимальним стратегічним інструментом у виконанні головної місії бібліотеки — розвитку, підтримки, захисту читання, є спільна проектна діяльність і винесення проблеми саме дитячого читання на розгляд широкої громадськості. Національні програми читання вже діють в Англії, Німеччині,

Франції, Росії, Норвегії тощо. Все активніше до вирішення цієї проблеми долучаються впливові міжнародні організації ЮНЕСКО, ІФЛА, Міжнародна асоціація читання, Міжнародна рада з книг для дітей та юнацтва тощо. В Україні в 2009 році Міністерством культури і туризму України підготовлено проект Державної цільової програми підтримки та розвитку читання на період до 2015 року, спрямованої на підвищення культури читання, рівня знань та інформаційної грамотності громадян, формування у них потреби у читанні як творчому процесі, зацікавленості, особливо дітей і молоді, у користуванні друкованою та електронною книгою як джерелом знань.

У рамках цієї програми Національна бібліотека України для дітей та газета «Комсомольская правда» в Україні за підтримки Міністерства культури і туризму України розпочинають Національний проект «Україна читає дітям», метою якого є підняття престижу книги і читання як важливого чинника у формуванні молодого покоління українського народу із сучасним світобаченням. Головна ідея проекту полягає в тому, що публічні люди — відомі актори, співаки, спортсмени, політики, письменники, видавці, журналісти, представники різних гілок влади — будуть спілкуватися з читачами, розповідати їм про роль книги у своєму житті і становленні їх як особистостей, фахівців, ділитимуться спогадами та враженнями від твору або героя, які вплинули на їхній життєвий вибір, читатимуть вголос у школах–інтернатах, дитячих будинках, загальноосвітніх школах, бібліотеках, будинках сімейного типу, спортивних і дитячих дошкільних закладах. а батьки вдома поновлять голосні родинні читання. Оскільки серед культурно-інформаційних закладів нашої держави, що реально впливають на зміст і якість читання дітей, важливе місце належить спеціалізованим бібліотекам для дітей (їх у нас 1208), а обласні бібліотеки для дітей є науководослідними, інформаційними та консультаційними центрами з питань культурного розвитку дітей в регіонах, то вони координуватимуть роботу у залученні до проекту відомих людей своїх областей.

Презентацію Національного проекту «Україна читає дітям» було здійснено в медіа-центрі 22 квітня 2010 року напередодні Всесвітнього дня книги і авторського права разом з газетою «Комсомольская правда» в Україні, що є свідченням нового етапу співпраці та партнерства бібліотек і засобів масової інформації у залученні дітей до книги та читання. У своєму привітанні організаторам і учасникам проекту Міністр культури і туризму України М.А. Кулиняк, висловлюючи щиру вдячність усім, хто долучився до добродійної справи виховання у дітей любові до книги і знань, закликав державних діячів до активної участі в проекті по формуванню духовного потенціалу українського народу як найціннішого скарбу, яким володіє наша держава. Заступник міністра О.Г. Бенч, презентуючи проект, наголосила на тому, як книга, читання поезій українських класиків, поетів епохи відродження постійно були в її дитинстві, підкреслила важливість декламувань і впливу інтонування слова. Своїми спогадами про улюблені книги дитинства, про першого бібліотекаря, роль мами–філолога, що прищепила йому любов до книги, поділилася під час презентації доктор філософських наук, голова Української спілки ветеранів Афганістану С.В. Червонописький.

Герой України А.С. Кобзаренко — один з ініціаторів проекту розповіла присутнім, як любов до книги привела її до професії дитячого бібліотекаря, а згодом на посаду директора найголовнішої бібліотеки для дітей в Україні, яку вона створила і сьогодні розбудовує її задля українських дітей. Директор київської загальноосвітньої школи № 297 Н.С. Голота, дякуючи за працю з поширення знань, підкреслила важливість об'єднання зусиль освітніх закладів і бібліотек для розвитку і формування розвиненої особистості.

На даний час учасниками проекту погодилися стати Міністр Кабінету Міністрів України, доктор філософських наук Анатолій Толстоухов, голова Української спілки ветеранів Афганістану (воїнів–інтернаціоналістів), доктор філософських наук, голова наглядової ради Національної бібліотеки України для дітей Сергій Червонописький, перший космонавт незалежної України, Герой України Леонід Каденюк, народні артисти України Ада Роговцева, Раїса Недашківська, Володимир Талашко, Ольга Сумська, Богдан Бенюк, заслужений артист України Юрій Одинокій, головний редактор журналу «Однокласник» письменник Сергій Іванюк, письменниця Леся Воронина, телеведучі Андрій Доманський і Петро Мага, співак Віктор Бронюк, журналісти газети «Комсомольская правда» в Україні, заступник Міністра культури і туризму Ольга Бенч. Надалі це коло буде ширитися.

Перше читання відбулося під час презентації проекту. Провела його народна артистка України Раїса Недашківська, яка читала учням 8–9 класів загальноосвітніх шкіл Святошинського і Шевченківського районів м. Києва балади Т.Г. Шевченка. Зустрічі відомих українців з дітьми висвітлюватимуться в засобах масової інформації, для підтримки проекту буде задіяна соціальна реклама. Інформацію про наступні читання дивіться на сайтах Національної бібліотеки України для дітей www.chl.kiev.ua та «Комсомольская правда» в Україні www.kp.ua, читайте в пресі.

Нехай наш читач буде розумним, серйозним, допитливим і прагне до пізнання та творення. В добрий час!

Президент Української асоціації
працівників бібліотек для дітей

Анастасія Кобзаренко

Дитячі бібліотеки Львова: імпульси динамічного розвитку

Львів здавна вважають центром української книги, адже саме тут у 1574 році побачила світ перша друкована книга в Україні. Напевно, доля «вела» друкаря Івана Федорова саме до нашого міста, сподіваючись, що закладений на перетині торговельних шляхів Львів прославиться не тільки як місто-купець, а й як місто з високою книжною культурою. Зрештою, так і сталося. Сьогодні Львів вважається культурним центром усієї країни: 2009 року місто оголошено культурною столицею нашої держави. Цей рік став знаковим також і для централізованої бібліотечної системи для дітей, яка відзначила своє 30-річчя. А ще 70 років тому прийняла своїх перших читачів центральна дитяча бібліотека. Мені дуже хочеться разом з вами «погортати сторінки прожитих років» для того, щоб побачити, чого ми досягли і що потребує вдосконалення.

У далекому 1979-му ми об'єднали в єдине ціле 17 абсолютно різних колективів, які бажали одного — використовувати об'єднані ресурси, навчаючись один в одного, удосконалюючи свої знання та вміння, популяризувати книгу та читання, сприяти вихованню гармонійно розвиненої особистості. Сьогодні ЦБС є потужним, творчим, інтелектуальним та інформаційним потенціалом міста. Щороку її послугами користуються більше 55 тис. дітей, тобто дві третини дитячого населення міста, яким видається понад 1 млн. документів на різноманітних носіях. Бібліотечний фонд, а це майже 650 тисяч одиниць, як основний ресурсний потенціал зазнав за ці роки глибоких якісних змін, чому сприяла низка заходів: створено репозитарій для книг, які в даний час не користуються попитом, налагоджено активну співпрацю з видавництвами, спонсорами та меценатами, впроваджено в практику роботи постійні фандрейзингові акції за участю читачів-волонтерів та систему соціологічних досліджень з вивчення читацьких інтересів і потреб.

Розширенню та оновленню багатьох напрямів діяльності ЦБС завжди сприяла місцева влада та львівська громада. Результатом дбайливого ставлення влади стало надання нових комфортних приміщень бібліотекам-філіям № 19 та № 42, а також відкриття двох нових — № 3 і № 4. І хоча дитячі бібліотеки функціонують в усіх районах міста, це не означає, що у нас з мережею все гаразд: маючи невелике приміщення, бібліотека-філія № 4 не може охопити читанням більше як 12 тис. дітей великого мікрорайону, а в одному з нових мікрорайонів Рясне взагалі немає дитячої бібліотеки.

В нашому великому колективі працюють (і так було завжди) талановиті, активні, щирісердні та креативні бібліотекарі. Впродовж багатьох років, сповідуючи принцип «хто багато чого досягає, тому багато чого бракує», ми знаходимося у постійному пошуку нових ідей, проектів, ефективних засобів промоції читання як одного з головних чинників соціалізації дитини, її розвитку, виховання та освіти. Ось, наприклад, лише одне невелике приміщення відділу обслуговування учнів 5–9 класів ЦДБ за 15 років тричі змінювало свій статус. В середині 90-х років, у важкий час розвалу позашкільних закладів з численними гуртками, ми створили хобі-центр, в якому об'єднали читачів в групи за інтересами, цікаво та оригінально заповнили їхній вільний час, відвер-

нувши таким чином від менш корисних або шкідливих занять. Прискорений темп життя 2000-х підштовхнув нас до створення «КЛАСу» — кімнати любителів активного спілкування. Полемічні діалоги, творчі зустрічі, круглі столи, літературні дебати, тематичні бесіди «по колу» допомагають підліткам реалізовувати їхню потребу в неформальному спілкуванні. На початку 2010 року з ініціативи читачів-підлітків «КЛАС» реорганізовано в «Book-клуб».

Сучасна бібліотека для дітей є культурно-інформаційним комплексом, діяльність якого має бути спрямована на реалізацію головного завдання — забезпечення оперативного та якісного обслуговування користувачів. Це спонукає нас до мобільності та зміни стратегії розвитку ЦБС. Так, ще у 2001 році з метою залучення до читання не зовсім традиційної на той час вікової групи дітей — дошкільнят від 2-х до 4-х років було розроблено комплексну цільову програму «Малюк у бібліотеці». Цьому передували реалізація міні-проекту «Втрачений читач» та вивчення досвіду шведських бібліотек, де я мала змогу побувати у 2000 році. Майже десятирічний досвід роботи за цією програмою засвідчив, що обрано правильний шлях, адже сьогодні понад 1500 малюків активно відвідують бібліотеки, беруть участь у різноманітних заходах та акціях, що позитивно вплинуло на формування іміджу бібліотеки як необхідної складової у вихованні малюків і стало початком впровадження програмно-проектної діяльності в бібліотеках-філіях ЦБС.

Соціальна функція ЦБС реалізовується в рамках бібліотерапевтичного проекту «Співучасть у долі» та проектів «Біда чужою не буває» і «Дивись на мене, як на рівного», в яких особлива увага приділяється користувачам з особливими потребами: дітям з фізичними обмеженнями, дітям-сиротам та дітям з неблагополучних і багатодітних сімей. Спільно з громадською організацією «Галицька надія» реалізовано проект «Поглиблені курси навчання незрячого користувача роботі з комп'ютером».

Активно працюючи над утвердженням позитивного іміджу дитячих бібліотек як центрів промоції та розвитку читання, підтримки освіти та середовища ділового читання учнів, гуманітарних центрів читацьких ініціатив, що активізують прагнення дітей до соціальної самореалізації, ми розробили довгострокову програму розвитку ЦБС «Дитяча бібліотека: реалії XXI століття», в рамках якої розпочато роботу за проектом «Сучасному поколінню — сучасна бібліотека». Головним його завданням є широке використання інформаційно-комунікативних технологій. Першим кроком у цьому напрямі стало створення у 2006 році Інтернет-центру «Павутинка» (за конкурсом LEAP «Інтернет в публічних бібліотеках»). Ще до закінчення строку дії гранту розпочалися пошуки нових можливостей задоволення ділових запитів, організації більш змістовного дозвілля, творчого та інтелектуального розвитку користувачів. Після ретельного вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду, зокрема, ознайомлення з діяльністю мультицентру публічної бібліотеки м. Вроцлава (Республіка Польща) під час службового відрядження, було прийняте остаточне рішення щодо створення в ЦБС бібліотечного мультицентру «Флешк@». «Я пишаюсь тим, що саме у Львові відкрили перший в Україні мультицентр в дитячій

бібліотеці, адже місто створює для дітей нові можливості та перспективи», — сказав 12 січня 2010 року мер міста Андрій Садовий під час урочистого відкриття центру. Він нагородив ювілейною монетою міста генерального директора компанії «МакДональдз» в Україні, за фінансової підтримки якої (125 тис. грн.) придбано комп'ютерну та офісну техніку, відеообладнання та умебльовано простір мультицентру. Зазначу, що таке щедре спонсорвання бібліотек міста — не поодиноким випадком. Наприклад, декілька років тому компанія «Київстар» вкладала немалі кошти в реорганізацію читального залу бібліотеки-філії № 13.

Ми горді з того, що всі п'ять функціональних зон нашого мультицентру «Флешк@» і всі відділи обслуговування ЦДБ, об'єднані у єдиний інформаційно-бібліотечний простір, адаптований до роботи з різними соціальними групами

зав. відділом інновацій, маркетингу та перспективних технологій
центральної міської бібліотеки ЦБС для дітей м. Львова

Наталія Бібіка,

Діяльність ЦБС для дітей: проектний зріз

Професійна лексика сучасного дитячого бібліотекаря збагатилася такими новими, запозиченими з інших галузей знань, поняттями, як: імідж, менеджмент, фандрейзинг, маркетинг тощо. І це природно, адже змінюються суспільство, наш користувач — дитина, а разом з ними і бібліотека. Сьогодні дитяча бібліотека не тільки сприяє формуванню ціннісних пріоритетів, моделей поведінки, інтелекту, позитивного ставлення до книги та читання, інформаційної та загальної культури користувача — вона є центром соціальних комунікацій, творчості та ініціативи.

І одним із ефективних шляхів реалізації цих завдань ми вважаємо впровадження у бібліотечну роботу проектної діяльності. Саме у такому напрямі з 2008 року розпочали активно працювати бібліотеки-філії ЦБС для дітей м. Львова. Кажуть, що проект — це те, «що може змінити світ». А ми, в першу чергу, лише хотіли створити власний привабливий образ у соціумі та здобути авторитет, сконцентрувавши увагу на найважливіших проблемах мікрорайону з урахуванням його інфраструктури.

Світова спільнота нарешті зрозуміла, що людина — невід'ємна частина живої природи. І підтвердженням такого розуміння є те, що 2010 рік Генеральною Асамблеєю ООН оголошено Роком біорізноманіття. Щоб донести цю ідею дітям, прилучити їх до світу природи, навчити усвідомлювати її значущість, берегти і примножувати зелені насадження та світ тварин, відродити споконвічну людську потребу естетичного єднання з природою, фахівці бібліотеки-філії № 27 розробили екологічний проект «З думкою про майбутнє». Вибір цієї теми був зумовлений тим, що ця бібліотека розташована в серці старовинного Львова поряд з Високим Замком та регіонально-ландшафтним парком «Знесіння», який і став основним партнером бібліотеки у реалізації проекту. До нього долучилися також найкращий в Україні дитячий природничий журнал «Колосок» і Львівський міський еколого-натуралістичний центр. Цикли книжкових виставок «Твоя домівка — планета Земля», «Зелений світ очима небайдужих», «Екологія: тривога і надія» та інші не лише презентують читачам найкращу літературу, але й пропонують задуматися над питанням: що ми можемо зробити, щоб зберегти цей чарівний світ та пере-

лльвів'ян, успішно працюють на задоволення інтересів усієї міської громади. Ця робота могла б бути набагато ефективнішою — заважає надто повільна комп'ютеризація бібліотек-філій, що є сьогодні нашою найбільшою проблемою. Але життя продовжується, і колектив ЦБС вже працює над новим проектом «Рекламний бумеранг» за програмою «Глобальні бібліотеки» «Бібліоміст-Україна», адже ми увійшли у трійку тих бібліотек, що перемогли у конкурсі проектів співпраці з місцевими громадами.

Запорукою успішної діяльності централізованої бібліотечної системи для дітей міста Львова вважаємо вміння бачити бібліотеку з точки зору користувача-дитини, спрямованість на безперервне удосконалення та творчу спільну діяльність колективу за принципом: «Ми всі робимо одну справу».

дати своїм нащадкам багатства природи? Розширенню читачької аудиторії сприяли такі дискусійні форми масової роботи, як: круглий стіл «Все в твоїх руках», екологічний тренінг «Світ навколо тебе», правничка бесіда-дискусія «То хто ж врятує світ?», а підтриманню інтересу дітей до цієї теми — впровадження інноваційних елементів. Наприклад, бесіда про таємниці природи відбувалася на поваленій колоді, колаж-роздум «Дерево в місті» — у Стрийському парку, екологічна інсталяція «Місто моєї любові» — у парку «Знесіння», а «Прямий зв'язок з планетою «Довкілля» на Світовидовому полі — в одному з небагатьох місць Львова, якому притаманна прадавня природна сила.

На нашу думку, природа надзвичайно тісно пов'язана з художнім словом, адже воно передає красу, поетичність і довершеність навколишнього середовища. Саме тому для читачів проводилися мандрівки літературним екологічним експресом, у ході яких вони ознайомилися з творчістю А. Давидова, Г. Пагутяк, Є. Шморгуна, П. Козланюка, М. Пришвіна та інших авторів. Вперше у цій бібліотеці проведено і своєрідний епістолярний аукціон «Пізнай природу», під час якого діти «отримували» від природи листи з різноманітними завданнями. За кожен правильну відповідь нараховувалися умовні кошти, за які потім можна було придбати цікаву книгу природничої тематики. Інтерактивна гра «Ми турботливі господарі планети», літературний транзит за книгою «Природа України в казках і легендах», лабораторія ідей «Ні — пластиковим пакетам, або Мода на природу», історичні розвідки-екскурсії «Зелена окраса Львова», еколого-природничі брейн-ринги «Багатство життя», експедиція «Зона еколіха у фотооб'єктиві» — це лише невеликий перелік передбачених у проекті цікавих пізнавальних заходів. А напередодні Великодніх свят читачі та волонтери взяли участь в акції «Великодні передзвони», організованій інформаційно-освітнім центром парку «Знесіння». Протягом місяця вони створювали писанки з дерев'яних заготовок. Творча робота колективу була належним чином оцінена: вона перемогла у номінації «Найоригінальніша робота».

Гармонійний світ, у якому комфортно жити всім, неможливий без толерантного ставлення не тільки до природи, а й один до одного, до представників інших народів,

які живуть поряд. Для Львова ця сентенція особливо актуальна, адже тут здавна мешкають представники різних національностей. Про це свідчать не тільки назви вулиць, як наприклад, Руська, Староєврейська, Вірменська, а й численні пам'ятки архітектури різних культур та стилів. У бібліотеці-філії № 10 з метою формування свідомого читача та громадянина на найкращих зразках української та світової культури втілюється у життя проект «Культура єднає народи». Його реалізація відбувається за такими напрямками: «Етнічна палітра землі», «До рідного ґрунту», «Львів — місто різних культур». Вже доброю традицією стало проведення днів культури різних народів разом з національно-культурними товариствами (вірменським, польським, російським, єврейським та ін.).

Особливої актуальності ця тема набула напередодні чемпіонату Європи з футболу 2012 року, бо нам хочеться пробудити в юних львів'ян почуття господарів, відповідальних за гідне проведення Євро—2012. Саме з цією метою було започатковано загальносистемний довготривалий проект «Від року туризму до Євро—2012». Тренінг миролюбства «Я та інші», уроки толерантності «Добро творити просто», мультикультурні діалоги «Єдність у різноманітті», сюжетно-рольові ігри «Азбука міського етикету», цикл правових діалогів «Світ рівних можливостей», пам'ятки туристу, захист туристичних маршрутів, європейські студії, уявні шоу-дефіле, спорт-калейдоскопи — такі інтерактивні заходи сприятимуть вихованню культурної, толерантної, соціально активної особистості, гідної звання «Львів'янин».

Одна з найбільших бібліотек ЦБС — бібліотека-філія № 19, книжковий фонд якої складає більше 50 тис. прим., і яка задовольняє запити понад 15 освітніх дитячих установ та мешканців великого густонаселеного мікрорайону, поставила собі за мету стати культурним центром місцевої громади Франківського району. Задля цього у ній створено культурно-дозвіллевий центр «Лео-галактика», який здійснює інформаційно-освітню, культурну, дозвіллеву функції, розвиває творчі можливості дітей та молоді. Щонеділі діти, їхні батьки, бабусі та дідусі поспішають до краєзнавчої вітальні «Львів гостинний», де на них чекає привітна господиня, голова ГО «Етра», поетеса, автор-виконавець пісень Наталка Криничанка. Тільки у 2009 році тут побували дитячий поет М. Гурин, майстриня з виготовлення ляльок-мотанок Л. Гришко, художник-ілюстратор дитячих книг О. Мазур, письменник-гуморист С. Оробець, поети П. Чепурко, А. Ткачук і Н. Незнаний. Радо вітали діти колег п. Наталі — авторів-виконавців Б. Ляльку, О. Романів та А. Євтушенка. «На Львівському парнасі» у літературній світлиці побували відомі в Україні літератори І. Калинець, М. Людкевич, М. Чумарна, Т. Грунська, І. Лемко. Читачі бібліотеки тут не пасивні глядачі — вони активні учасники численних конкурсів та фестивалів: «Первоцвіти просять захисту», «Вічна поема в камені», «Хай щастю дитини не буде кінця» та «Різдвяний благовіст». Колектив бібліотеки тісно співпрацює з центром Даун-синдром «Промінчик». Такі творчі заняття, як: «Мій кольоровий світ», «Аплікація без ножиць», «Первоцвіт своїми руками», що проходили за активною участю та допомогою батьків і волонтерів, викликали щирі радість і задоволення у дітей—«промінчиків». Діяльність культурно-дозвіллевого центру «Лео-галактика» неодноразово висвітлювалася у місцевій пресі та на телебаченні.

Добре і злагоджено вже впродовж п'яти років працює у бібліотеці-філії № 29 літературно-театральна студія «Чарівна торбинка», члени якої неодноразово брали участь у різноманітних заходах, організованих в ЦБС. Вони гідно представляли свою улюблену бібліотеку на міському конкурсі «Найкращий читач України» в рамках Форуму «Видавці-дітям», заключному заході загальносистемного конкурсу «Право понад усе», але найбільший авторитет заслужили у мешканців рідного селища Брюховичі, що за 5 км від Львова, і навіть стали його своєрідною візитівкою.

На фестивалі «Всім пожежам на землі дружно скажемо ми: «Ні!» студії «Чарівної торбинки» виступали у костюмах справжніх пожежників. Хореографічна композиція, казка «Ріпка на новий лад», колоритний народний гумор — все це зробило виступ колективу цікавим, оригінальним та незабутнім. Актори студії не лише творчі, але й чуйні та милосердні діти, про що свідчить даний ними благочинний концерт «Зустрічаймо Миколая», який відбувся в актовому залі Академії державного управління. Зібрані кошти діти передали на лікування читачки бібліотеки, що стала інвалідом через нещасний випадок. Напевно, не випадково саме тут у рамках проекту «Вчимося радіти життю» проведено «Суд над байдужістю». Читачі-підлітки у ролях судочинців розглядали і засуджували реальні випадки людської бездіяльності, жорстокого ставлення до тварин, екологічного невігластва та байдужості.

«Кожна дитина — таємне джерело творчості» — стверджують у колективі бібліотеки-філії № 42 і тому варто лише «Зроби(ти) крок назустріч собі» (філ. № 26) і ми «(На) Вчимося радіти життю» (філ. № 29), щоб досягти абсолютної «Гармонії» (філ. № 13). Назви цих проектів говорять самі за себе! У бібліотеці-філії № 42 відкривати талант кожної дитини розпочинають ще з дошкільного віку. Тут для найменших читачів двічі на тиждень працює гурток «Талановиті рученята». Чим тільки не займаються діти під час занять! Ліплять з пластиліну фантастичних звірят, розкривають секрети витинанки, виготовляють диво-твори зі звичайних ниток і приємні дрібнички з природного матеріалу, вчать розмальовувати писанки. А у бібліотеці-філії № 26 викладачі та учні школи мистецтв не тільки розповідають про історію музичних інструментів, а й проводять майстер-класи з навчання гри на окремих з них.

У бібліотеці-філії № 13 започаткували дуже цікавий проект «Гармонія», який об'єднує зусилля дитячих бібліотекарів, викладачів навчальних закладів естетичного спрямування, творчу інтелігенцію та письменників міста для спільного вирішення проблем естетичного виховання підростаючого покоління. Головними партнерами проекту стали музична академія ім. М. Лисенка та училище культури та мистецтв, що розташовані поруч в самому центрі історичної частини міста. Дуже важливим у реалізації цього проекту є те, що під час проведення різноманітних заходів («Зустрічі з прекрасним», «Арт-клас», «Наш вернісаж», літературний клуб «Погляд») діти стають безпосередніми їх учасниками, а не пасивними глядачами чи слухачами. Так, у циклі біографічних замальовок «Ім'я в мистецтві», присвяченому творчості видатних композиторів, беруть участь вихованці Львівської спеціалізованої школи-інтернату ім. С. Крушельницької; в «Арт-класі» презентують свою творчість юні читачі, а «Наш вернісаж» представляє найкращі роботи юних художників.

Сучасна література настільки різноманітна та суперечлива, що у дітей виникає необхідність після прочитання поділитися власними думками та вислухати інших. Саме тому з ініціативи лідерів читання бібліотеки виник літературний клуб «Погляд». Його засідання проводяться у формі зустрічей–дискусій завжди за попередньо узгодженими темами. Ось деякі з них: «Про цю книгу сперечаються» (Ф. Пуллман «Темні початки», С. Майєр «Сутінки»), «Якщо читати — то найкраще», «Короноване слово», «У молодіжному просторі», «Позитивний герой у літературі». «Чи може бути позитивний герой моделлю для наслідування? Чи потрібно ставити в житті мету?» — з такими запитаннями звернулася до учасників зустрічі модератор. Як і очікувалося, аудиторія поділилася на дві групи. Перша вважала, що мета робить життя змістовнішим, не дає розслабитися та лінуватися і дозволяє здобути певні успіхи в особистому житті та професії. Але мета може бути недосконалою, і людина даремно витратить сили, або бездарно, егоїстичною і негативно впливатиме на особистість, вважають інші. Учасники дискусії констатували, що, на жаль, зараз видається мало книг про життя сучасних підлітків, а прикладів для наслідування більше в класичній літературі, та вони не завжди відповідають нинішнім реаліям життя.

Очевидно, що завданням дитячої бібліотеки залишається не лише залучення дитини до читання, а й виховання творчого читача, такого, який уміє грамотно висловлювати свою думку про прочитане, розуміє естетичну цінність художнього твору, бачить і помічає, слухає і чує, радіє і дивується, захоплюється літературним словом, насолоджується читанням. Досягненню цієї мети слугують проекти «Літературні сходи» (філ. № 21), «Стежинами книжкового світу» (філ. № 24) та «У майбутнє з книгою» (філ. № 22). «Що читаємо, як читаємо», «Моя улюблена книга», «Чому ці книги читають усі?» — цикл таких інтерв'ю з читачами допомагає визначити коло читацьких уподобань й організувати аудиторію для участі в заходах комунікативного характеру, серед яких: літературні дебати та дискусії, обговорення та диспути, літературні польоти та інсталяції, гепенінги та зустрічі–презентації. Наприклад, у бібліотеці-філії № 22 під час диспуту «Мій слід...» за книгами О. Весни «Які ж вони, янголи?», Ю. Гордера «У дзеркалі, у загадці», О. Шмідта «Оскар і рожева пані» обговорювалися питання «Я — коваль свого щастя, чи ніщо у світі цім?», «У чому моє справжнє призначення?», «Навіщо Бог дає людині життя, якщо його потім відбирає?» тощо.

Видатний педагог В. Сухомлинський писав: «Підрховано, що найстаранніший читач за все своє життя може прочитати не більше двох тисяч книжок». Тож з якою вигодою та старанністю потрібно їх добирати! Справжній читач формується поступово: спочатку у родині, згодом — у бібліотеці та школі. Прищепити інтерес до книги на ранньому етапі розвитку дитини мають найближчі їй люди — мама і тато. Але чи знають вони, з чого потрібно починати? Саме дитяча бібліотека може допомогти батькам, адже на неї покладено місію відродження традицій сімейного читання. З 2001 року у ЦБС функціонує програма «Малюк у бібліотеці», яку колектив бібліотеки-філії № 36 вирішив розширити й створив власний проект «Граюсь і навчаюсь». Його напрями «Бібліотека — затишна світлиця», «Пізнаємо світ цікаво», «Читаємо разом з батьками» спрямовано на забезпечення читацького та творчого роз-

витку дітей, сприяння підвищенню психолого-педагогічної культури батьків та організації сімейного дозвілля. Ситуаційно-рольова гра «Капризуля–вередуля», парад спогадів «На селі у бабці», конкурс скоромовок «Міс Триндичиха», свято фарб «В гостях у квітки-семибарвиці», день малюка, цикл пізнавально-ігрових занять «Балакунчик», «Малютко-здоров'ятко», «Кмітливі малята» забезпечують інтелектуально–творчий розвиток дошкільнят, вчать логічному мисленню та умінню спілкуватися.

Створенню творчого, не байдужого до проблем дитячого читання батьківського осередку допомагає реалізація проекту «Діти. Сім'я. Бібліотека» у бібліотеці-філії № 11. Тематика передбачених заходів формується завдяки проведенню соціологічних досліджень «В якому місті житимуть наші діти через 10 років?», «Дорослі турботи про дитяче читання. Ваша точка зору», «Сім'я в книжковому інтер'єрі» тощо. У бібліотечному ліцеї «Агенція батьківської мудрості» організовуються зустрічі з лікарями, юристами, психологами, педагогами. А зустріч за круглим столом «Чи поважають права дитини у вашій сім'ї» об'єднала дві категорії учасників — батьків і дітей. Гостру дискусію викликало запитання: «Як ви думаєте, що відчувають ваші діти, коли бачать, що у вас немає для них часу?». Батьки стверджували, що вони дуже заклопотані, і діти мають їх розуміти. Натомість діти вважають, що найціннішим є спілкування батьків з дітьми, і ніякі проблеми чи клопоти не повинні цьому завадити. Залученню до бібліотечного ліцею нових слухачів, як дітей, так і дорослих, сприяють рекламні акції «Бібліотека без меж» та «Запишіть малюка у бібліотеку», що підтверджує тезу: бібліотека є центром інтелектуального розвитку, який орієнтує на безперервну освіту протягом усього життя.

У бібліотеці-філії № 3 успішно реалізується цільовий проект «Бібліотека і школа: партнерство заради майбутнього», спрямований на формування нової моделі бібліотеки ділового читання. Щоб перетворити бібліотеку у повноцінний ресурсний центр підтримки освіти, колектив поетапно вивчає книжковий фонд, якісно доукомплектує його, проводить соціологічні та моніторингові дослідження «Стан та перспективи бібліотечних ресурсів на допомогу шкільній освіті», «Інформаційний сервіс: яким йому бути?», «Періодичні видання як джерело оперативної інформації». На особливу увагу заслуговує авторська програма «Інформ-лідер» з формування інформаційного світогляду користувачів, яка включає декілька напрямів: «Бібліонавігація» (цикл занять з основ інформаційної грамотності), «Паралелі знань» (консалтинг-послуги з проведення предметних тижнів) та «Обертаючи глобус» (робота пізнавального читацького об'єднання).

Зауважу, що я не ставила собі за мету детально описати всі напрями проектної діяльності ЦБС. Кожен проект — це яскравий прояв творчої активності колективу, акумульований досвід бібліотечної роботи з певного питання, що накопичується під час реалізації багатограних і різноманітних функцій дитячої бібліотеки та дозволяє глибоко вивчити проблематику обраної теми, підвищити професійний та культурний рівень кожного працівника, розширити коло партнерів по співпраці, отримати додаткові фінансові ресурси. Сподіваюсь, реалізація цих проектів допоможе бібліотекам стати справжніми центрами соціальних комунікацій і громадських ініціатив міста.

Валентина Мартинова,
заступник директора центральної міської бібліотеки ЦБС для дітей м. Львова

Скажи книзі — так!

Ці слова стали своєрідним девізом пріоритетного напрямку діяльності ЦБС для дітей м. Львова — промоції книги і читання серед дитячого населення міста.

В останні роки на всіх як вітчизняних, так і зарубіжних професійних бібліотечних форумах все частіше звучать твердження, що читацька активність має тенденцію до спаду або набуває зовсім інших форм. Підстав для цього більш ніж достатньо, так само, як і причин. Причини ці добре відомі і, якщо говорити про дитячі бібліотеки, майже ідентичні:

- не завжди цікавими для дітей є твори, що вивчаються за шкільною програмою, та й вимоги вчителів до їх прочитання часом занижені. Проведене кілька років тому (2007 р.) опитування вчителів-філологів наших базових шкіл показало: 40% з них задовольняє те, що учні читають твір у хрестоматійному варіанті;

- наступним чинником, що негативно впливає на ставлення сьогоднішніх дітей до читання, є родина, яка не читає. Книга, традиції сімейного читання, такі поширені на Галичині раніше, пішли із сім'ї ще на початку скрутних 90-х років минулого століття. Духовні цінності замінилися матеріальними. За даними знову ж таки згаданого вище дослідження, у 50% родин наших читачів батьки не читають; зрідка, але не як правило, читають дітям у ранньому віці;

- серед факторів, що негативно впливають на престиж читання, і наростаюча опозиція до нього через наявність інших засобів інформації;

- не сприяє серйозному, спокійному, вдумливому читанню репертуар сучасної дитячої літератури. Масова культура прийшла і у дитяче читання. Страшилки, фентезі, містика і тому подібне «чтиво» можуть, звичайно, зацікавити читача, на деякий час зайняти його увагу, але така література не готує дитину до входження у реальний соціум, не розвиває її інтелектуально і духовно.

Змінилися у дітей і стимули до читання: вони стали прагматичнішими, часто мають вузькі функціональні цілі (висока оцінка вчителя, перемога у різноманітних змаганнях, конкурсах), які не гарантують виникнення стійкого читацького інтересу, нездоланного бажання звертатися до книги.

Що може сучасна бібліотека, щоб підняти престиж читання, повернути книгу у сім'ю, стати цікавою і необхідною? Багато! Особливо, коли є творчий потенціал — колектив бібліотечних працівників, креативний, здатний працювати в нових умовах, демонструвати нове бачення роботи з дітьми, повсякчас доводити широкій громаді, що бібліотека не консервативна, застигла у своєму розвитку інституція, а дієва складова соціокультурного ландшафту міста. Такий творчий, небайдужий, професійний колектив працює у нашій системі. І починали ми цю непросту, але таку потрібну роботу з молоді родини, з майбутніх мам, розробивши для них комплекс бібліотечних зустрічей «Для пані в цікавому стані». Психологи, лікарі, юристи, косметологи і, звичайно, бібліотекарі — всі разом ми готуємо молоду родину до нового статусу сучасних, освічених, люблячих батьків. І вони самі приводять потім до нас своїх малят, бо їх вже не потрібно переконувати, що бібліотека для їхньої дитини просто необхідна.

Для найменшеньких ми спочатку пропонуємо цикл розвиваючих заходів «Читаємо з пелюшок», а потім — корисні та поживні для мозку бібліотечні «Літературні сніданки» —

новий проект, що реалізується у рамках цільової комплексної програми «Малюк у бібліотеці». Всі ці заходи, розраховані на дітей 4–6 років, мають за мету заохотити дошкільнят до читання, допомогти їм усвідомити красу друкованого слова, сприяти виробленню у малюків комунікативних умінь і навичок. Порадившись з молодими мамами, ми обрали найбільш сприятливий час для «сніданків» — одинадцятую годину ранку. О цій порі, двічі на тиждень, у всіх дитячих бібліотеках міста починається голосне, часом театралізоване читання кращих дитячих книжок. Після того, як малюки прослухали казочку або оповідання, бібліотекар пропонує їм в ігровій формі закріпити почуте. Це невеличкі вікторини, літературні ігри, малюнки за темою твору. Часом малюки, увійшовши в образ літературного героя, прогнозують його подальші вчинки. Такі спроби аналізу прочитаного твору позитивно впливають на розвиток інтелекту дитини, її уваги та пам'яті. Окрім того, цей проект якнайкраще сприяє організації сімейного читання, оскільки присутні батьки малюків, спостерігаючи за бібліотекарем, набираються досвіду роботи з літературним твором.

У рамках проекту спеціалістами відділу інновацій, маркетингу та перспективних технологій розроблено пакет методичних посібників для батьків, куди увійшли: рекомендаційний покажчик «Весь світ дитині — через книгу»; серія рекомендаційних купонів «Читаємо разом»; комплект закладок-запитальників для розмови з дитиною за прочитаною книгою; шоквартальний бібліокур'єр «Родинна планета» та дайджест «Розвиваюче читання». Батьки малюків можуть обрати найбільш сприятливу форму бібліотечного спілкування для своєї дитини: інноваційну недільну школу «Самоцвіт», що працює на базі центральної бібліотеки; школу малюка «Сонечко» у філії № 9; проект «Я граюся і навчаюся», який втілюється працівниками філії № 36, адже кожна з наших бібліотек є цікавою і неповторною.

На особливу увагу заслуговує недільна розважальна програма «Бібліоняня». Її створення викликало багато сумнівів і суперечок у колективі: чи бібліотечна це форма роботи; як сприймуть батьки можливість провести недільний ранок у бібліотеці, адже наш регіон відзначається високою релігійністю, і неділю, як правило, сім'я починає з церкви; чи зможемо ми зробити кожну нашу зустріч привабливою, незвичною? І дійсно, перші візити до «Бібліоняні» не були багатолюдними. Крім того, частина мам зрозуміли назву послуги дослівно, як можливість залишити свого одно- або дворічного малюка у бібліотеці і присвятити вільний час собі. Але згодом, визначивши найбільш оптимальний час роботи «няні» — 12 год. ранку, ми побудували роботу таким чином, що поки малюки займаються логічними та дидактичними вправами, рухливими та сюжетними іграми, дивляться нову лялькову виставу, підготовлену працівниками відділу, їхні мами, залишившись у бібліотеці, мають змогу порадитися з психологом, отримати інформацію про нові книги та статті з виховання дітей, а, при потребі, заспокоїти свого малюка.

Прошло 5 років з часу створення «Бібліоняні», перейшли в інший відділ обслуговування її перші вихованці, деякі мами привели до нас вже інших своїх дітей, і навіть скептики зрозуміли, що ми не помилилися. Тепер батьки не спішать просто залишити в бібліотеці дитину, а з задоволенням та інтересом беруть участь у циклі днів батьків «Мистецтво любити дітей», адже теми, які їм пропонують психо-

логи, юристи, бібліотекарі, цікаві для кожної родини: «Дорослі і діти: союз, конфлікт чи компроміс?», «Ігрова терапія — допомога у вихованні», «Дітям наша турбота і захист», «Готуємось у першокласники», «Що в дитини на тарілці» та багато інших. І результат такої роботи очевидний: молоді мами не просто прогулюються з малюками перед бібліотекою, а прямують саме до неї. Суттєво змінилося і ставлення батьків до бібліотеки, до дитячого та, зокрема, сімейного читання, про що свідчать дані анкетування «Сім'я в книжковому інтер'єрі», проведеного у ЦБС в першому кварталі цього року. Порівняно з даними за 2007 р., його результати вражають: понад 93,8% батьків читають дитині вголос і 78,1% з них роблять це з метою залучення дитини до систематичного читання.

Щороку більше 500 дошкільнят стають новими користувачами дитячих бібліотек, і ми віримо, що саме вони стануть активними, творчими читачами, бо вже знають, що в бібліотеці цікаво та весело. Варто лише згадати день гри та дозвілля, організований центральною дитячою бібліотекою разом з магазином іграшки «Казка–Нова», який на один день надав у користування читачам бібліотеки різноманітні ігри та іграшки. Саме вони і стали основою розроблених бібліотекарями розважальних рольових і сюжетних заходів, веселих конкурсів та ігрових завдань. А як раділи малюки зустрічі з веселим каченятком Дональдом під час спільної з рестораном «МакДональдз» акції в рамках Тижня дитячого читання: веселі пісеньки, рухливі ігри на уважність, фокуси, різні конкурси викликали щире захоплення дітей. Так галасливо давно не було в стінах нашої солідної установи. А на закінчення каченятко побажало діткам багато читати, часто відвідувати бібліотеку, рости здоровими та розумними. Саме такі тематичні дні малюка, чудові благочинні лялькові вистави акторів Львівського театру ляльок, веселі родинні свята роблять дитячі бібліотеки міста ще більш привабливими для дітей та батьків.

У плані промоції дитячого читання наша ЦБС реалізує ще ряд успішних літературних проектів. Один з них, «Пунктир читацького задоволення», передбачає широку популяризацію творчості сучасних українських письменників, безпосередні зустрічі з тими, хто створює українську книжку. За час дії проекту діти мали змогу познайомитися з І. Роздобудько, братами Капрановими, А. Курковим, А. Кокотюхою, Г. Пагутяком, Л. Ворониною, М. Павленко та багатьма іншими. Саме завдяки цьому проекту у читацьких уподобаннях дітей відбулося багато змін. Опитування дітей 10–14 років під час анкетувань «Книги в дитячих руках» та «Світ нових видань: читацька думка» у 2009 році показало, що на першому місці вже не «ділове» читання за шкільною програмою, а читання «для душі», що діти добре знають імена сучасних українських письменників і вміють оцінити їхню творчість з власної точки зору. Дуже втішило бібліотекарів значне поповнення репертуару творів української літератури.

Вдалим виявився і проект «Класні читацькі дуелі», запроваджений у 2007 році. Це своєрідний конкурс між паралельними, зазвичай, 4-ми класами. За його умовами перемагає той клас, учні якого не просто прочитають більше книжок, а будуть ще й найактивнішими у заходах бібліотеки, найохайнішими та найдисциплінованішими читачами. Цей конкурс відбувається протягом навчального року. Завершальний етап проходить у травні, а урочисте підведення підсумків — під час перевідних конференцій, що стали в нашій системі справжніми святами читання. Оскільки девіз цього конкурсу «Перемога є, переможених немає!», то відзначаються здобутки кожного дитячого колективу, кожної дитини.

Щиро пишаючись своїми успіхами, учні цих класів продовжують активно відвідувати бібліотеку і після закінчення початкової школи. Адже, як показує практика, саме учні 5-х класів є найбільш проблемною читацькою категорією: у них з'являється багато вчителів замість однієї улюбленої вчительки, яка опікувалась усім (читанням у тому числі), нові бібліотекарі, зовсім інші книги, зовсім інше читацьке середовище. Часто для певної частини дітей це стає психологічною перепоною для відвідування бібліотеки. Тому виникла ідея запровадити у ЦБС проект мережевого читацького маркетингу «Приведи в бібліотеку друга», який, окрім чисто прагматичної мети — залучити до систематичного відвідування бібліотеки потенційних користувачів, запрошує дітей до цікавої інноваційної гри. Адже завданнями проекту є інформування дітей про сучасну галузь керівництва персоналом та втілення її елементів у діяльність дитячих бібліотек; сприяння формуванню в учасників проекту управлінських навичок; стимулювання розвитку лідерських якостей. Проект розрахований на користувачів віком від 10 до 14 років. Його реалізація триватиме з 15 березня по 15 вересня 2010 року і здійснюватиметься в три етапи: I — «Перший крок» передбачає презентацію проекту потенційним учасникам; II — «Сходинок успіху» — роботу за схемою, що складається зі сходинок, які потрібно подолати для досягнення вершини драбини. П'ять її сходинок, за умовами конкурсу, це не просто залучення нових читачів, а ще й своєрідний «патронат» над ними з боку «менеджера»-читача (систематичне відвідування бібліотеки, активна участь у заходах тощо). III етап — «Зірковий Олімп» — це визначення кращого «менеджера» та підсумковий захід з вшанування переможців. Проект тільки розпочинається і його результат важко передбачити, але ми сподіваємося, що він буде успішним. Сьогодні вже з'явилися перші претенденти на звання «менеджера», почалося активне сходження на першу сходинку — підготовка до участі у дитячому конкурсі на кращу рекламу бібліотеки.

Шукаючи нові, найбільш ефективні форми популяризації бібліотеки, промоції книги і читання, ми не можемо відмовитися від традиційних, але таких улюблених дітьми літературно-творчих акцій, як Всеукраїнський тиждень дитячого читання, тиждень бібліотек, декада української книги, що під гаслом «На п'єдесталі українська книга!» проходить у жовтні в усіх дитячих бібліотеках Львова. Саме в ці дні вони стають справжніми літературними салонами, де діти зустрічаються не тільки з письменниками Львова, які є частими гостями бібліотек, але й зі знайомими та улюбленими майстрами художнього слова з інших міст України.

Львів має честь бути столицею щорічного Міжнародного форуму книговидавців та фестивалю дитячого читання «Книгоманія», в рамках якого відбувається Всеукраїнський конкурс «Найкращий читач України». Вже два роки поспіль наша ЦБС є організатором міського етапу даного конкурсу. Велика творча робота колективу, а це 6 районних конкурсів, завершується, як правило, видовищним, завжди цікавим і веселим підсумковим заходом, який дарує дітям ЦДБ. Одного разу це був літературний квест «І на суші, і на морі», під час якого Джон Сільвер та народжена фантазією бібліотекарів мадам Сільвер, провівши претендентів на перемогу літературними лабіринтами, визначили трьох кращих читачів міста, які отримали можливість взяти участь у фестивалі «Книгоманія». Іншого разу обрати і привітати переможців прийшли герої улюблених дитячих книжок, що представляли всі жанри літератури: казку, лицарський роман, фентезі... Ця ідея серйозно, але цікаво поговорити про дитячу літературу та її жанри була втілена згодом у досить незвичний захід —

форум живих літературних скульптур. Наші волонтери в ролі Мавки, пірата, мумії, чаклунки спочатку професійно і дотепно представили своє коло літератури, дали змогу слухачам посперечатися щодо їхніх літературних уподобань, а потім на деякий час застигли у вікнах бібліотеки як жива реклама книги. Зацікавлені таким незвичним антуражем у цей день до бібліотеки завітали майже 300 дітей і дорослих.

Важливою складовою підняття престижу читання ми вважаємо маркетинг читацької особи. Це: бенефіси кращих читачів «Зіркова плеяда»; почесні списки «Читачі, якими ми пишаємося»; виставковий проект за читацькими формулами «А ви ще цього не читали?»; читацький бонус «Золотий читацький квиток» на право користуватися абонементом бібліотеки після закінчення школи, який ми вручаємо кращим з кращих на випускних лінійках; цикл інформаційних листівок «Презентація імені», присвячених читацьким уподобанням; свята найактивніших читацьких родин, презентації сімейних хобі.

У програмі промоції дитячого читання неабияке місце відводиться рекламі та створенню позитивного іміджу дитячих бібліотек в очах громади міста. Щороку 1 червня ми відзначаємо Міжнародний день захисту дітей і даємо старт програмі літнього читання гучною промоакцією «Бібліотека без меж», яка отримує широку інформаційну підтримку ЗМІ. В цей день ми виходимо поза межі своїх бібліотек на прибудинкові території, у сквери, парки, на дитячі майданчики, де проводимо голосні читання, вікторини, рухливі ігри, конкурси малюнків на асфальті, музичні забави, залучаючи до цієї акції підлітків-волонтерів, які виступають у ролі вправних організаторів розважальних дійств.

Кожна з бібліотек системи намагається зробити цей день особливим. У 2009 році свято пройшло під гаслом «З партнерами — надійніше!». За домовленістю з керівництвом ресторану «МакДональдз» на їхньому ігровому майданчику працівники ЦДБ організували літературний квест. Цей захід відбувався за участю начальника відділу у справах сім'ї та молоді Шевченківської райдержадміністрації п. Ярослава Білостоцького та депутата Львівської міськради п. Володимира Гірняка, які нагородили переможців квесту цікавими книгами. Участь у бібліотечних святах поважних і знаних осіб додає авторитету і бібліотеці, і дитині-читачу. Своєрідний круїз «Доброю дорогою дитинства», веселим, яскравим гідом якого була Язиката Хвеська, здійснили в цей день читачі філії № 4, що розташована в Сихівському житловому масиві. Цікавими були основні зупинки круїзу — салон «Фотохата», книжковий магазин «Літера», кінотеатр ім. О. Довженка. У результаті заходу у бібліотеки з'явилися нові партнери і спонсори. Фотосалон презентував дітям фотографії на пам'ять, одна з яких залишилася у салоні і служить своєрідною рекламою бібліотеки; магазин «Літера» подарував усім учасникам акції пізнавальні енциклопедії, а кінотеатр запросив дітей на безкоштовний перегляд фільму. Волонтери філії № 13 пройшли «Поетичним кільцем» повз пам'ятники А. Міцкевичу, Т. Шевченку, І. Франку, що знаходяться у центрі міста. Біля кожного пам'ятника поетові звучали його

вірші у виконанні юних декламаторів. Ця хода привернула увагу багатьох перехожих, викликала їхню щире захоплення, допомогла згадати, яке сьогодні свято. А дехто навіть теж спробував прочитати знайомі ще з дитинства рядки поетів. Цікаво пройшла на майданчику перед цирком акція «Безпечне літо», організована бібліотекою-філією № 11 спільно з навчально-методичним центром цивільного захисту та безпеки життєдіяльності населення. Крім доброго настрою та корисних порад, діти отримали подарунки, а бібліотека — книги з організації безпеки життєдіяльності. Підсумком проведених заходів стало вироблення «Порадника, який вчить, як на світі жити». Партнерами і спонсорами дитячих бібліотек у цей день стали приватні підприємці, магазини, представники релігійних громад і, що особливо приємно, ці зв'язки продовжуються і нині.

Вдало презентують свої творчі можливості дитячі бібліотеки у міських проектах «Літо на Ринку», «Різдво у Львові», «Свято шоколаду», «День батяра» тощо. Проведення цих свят вже важко уявити без бібліотечних родинок. Майданчики, роботу яких забезпечують дитячі бібліотеки, найбільш багатолюдні і веселі тому, що на дітей тут завжди чекають театралізована хода героїв дитячих книжок, літературні інсталяції, поетичні та музичні конкурси. Увагу громади привертають яскраві плакати із дотепними слоганами про бібліотеку, книгу, читання. Взагалі, дитячі бібліотекарі є спів-організаторами та ведучими таких загальноміських свят, а інформація про змістовне життя наших бібліотек постійно з'являється на шпальтах газет, на телевізійному екрані.

Що являють собою дитячі бібліотеки в культурному житті міста, засвідчують такі великі акції, як звіти перед громадою. Читачі-діти, їхні батьки, освітяни, партнери з реалізації проектів і просто мешканці — ось та громада, яка щороку оцінює роботу бібліотечних колективів. Ми намагаємося зробити ці зустрічі видовищними, цікавими, з мультимедійною презентацією, театралізованими замальовками. Багато теплих слів, подяк і побажань на свою адресу чують у такі дні працівники бібліотек, бо зазвичай громада високо оцінює їхню фаховість, творчість, любов до дитини. Суспільне визнання дає нам відчуття корисності та необхідності, надихає на пошук нових, цікавих форм роботи. І гарним прикладом цього може бути те, як з відкриттям у центральній дитячій бібліотеці мультимедійного центру «Флешк@» наша кімната любителів активного спілкування (КЛАС), що виховала не одне покоління творчих читачів, трансформувалася у більш солідне читацьке угруповання «Book-клуб». А це вже зовсім новий якісний рівень популяризації сучасної літератури і розвитку читацької компетентності. Бо саме сучасні інформаційні технології дозволяють розширювати читацьку аудиторію, пропонувати нові форми спілкування, об'єднувати можливості друкованих, аудіовізуальних та електронних носіїв інформації.

Попереду — бібліотечне читацьке літо, і на наших читачів вже чекають нові цікаві літературні проекти, творчі акції та конкурси, результатами яких ми із задоволенням поділимося у наступних дописах.

Еліна Мордовенко,
провідний методист відділу інновацій, маркетингу та перспективних технологій
центральної міської бібліотеки ЦБС для дітей м. Львова

Професійний розвиток бібліотекаря: позитивна динаміка змін

У наш час модернізовані бібліотеки виступають як провідні та системоутворюючі соціально-комунікативні структури інформаційного суспільства. Для здійснення своєї діяльності вони формують сучасну професійну команду, фахівці якої здатні опанувати нову реальність, генерувати та успішно втілювати новаторські ідеї, створювати оригінальні моделі творчого розвитку. А щоб постійно підтримувати «професійний пульс» персоналу та виявляти його інноваційний потенціал, необхідно осучаснити систему підвищення кваліфікації. У процесі модернізації професійного навчання потрібно обов'язково враховувати як особливості функціонування ЦБС в цілому, так і існуючі системи підвищення кваліфікації зокрема.

У ЦБС для дітей м. Львова у попередні роки діяли такі форми навчання, як: фаховий клуб «Професіонал», бібліотечний ліцей, факультет самоосвіти, комплексна програма «Професійна орбіта», майстер-клас «Шлях у професію», цикл презентацій «Моє творче «Я»» та серія професійних конкурсів «Зачаруй читача» (про них йшла мова у статті заст. директора ЦБС В. Мартинової «Фахове навчання як цілісна система формування професіоналізму і компетентності кадрового потенціалу», опублікованій у третьому номері журналу «Світ дитячих бібліотек» за 2003 рік). Всі вони передбачали актуалізацію та засвоєння нових профільних знань, виявлення творчих здібностей працівників та формування міжособистісних компетенцій.

Сьогодні відбувається активна трансформація бібліотечної діяльності відповідно до змін у системі соціальних комунікацій суспільства, змінюються філософія професійної діяльності й концепція кадрової політики. Зараз професія бібліотечного фахівця втілює в собі комунікативні та технологічні досягнення соціуму, коли виконання працівниками своїх функціональних обов'язків відбувається в якісно новій змістовній площині. Відтак, одним із завдань сучасної системи підвищення кваліфікації бібліотекарів є оволодіння новими видами діяльності, що здійснюється на основі знанневого та компетентнісного підходів. Як відомо, знанневий підхід передбачає засвоєння основних тенденцій розвитку бібліотечної справи та необхідних кваліфікаційних вимог, використання спеціальних методів та інформаційних технологій у процесі обслуговування користувачів і т.п. Компетентнісний підхід заснований на розвитку ключових навичок фахівця — соціальних і комунікативних, пізнавальних, організаторських й оціночних. А пріоритет у формуванні професійної компетентності має належати інноваційному типу, який передбачає творчий пошук на основі досвіду. Саме поєднання цих двох підходів забезпечує ефективне оволодіння сучасними технологіями бібліотечного обслуговування, дозволяє поринути у новий світ інформаційного професіоналізму та активізувати творче мислення.

Зважаючи на це, методичною службою ЦБС закладено міцний фундамент для подальших професійних вдосконалень системи підвищення кваліфікації. Це засвідчила успішна атестація бібліотечних кадрів у 2009 році. Завдяки професійному навчанню, що стало комунікативно-комплексним, працівники ЦБС набули якостей сучасного фахівця (йдеться про компетентність, здатність до організації роботи

та її якісного планування, спрямованість на співпрацю, вміння своєчасно вносити корективи у свою діяльність тощо), оволоділи інноваційною культурою, проявили спроможність сприймати нові ідеї, творчо опанувати та використовувати у своїй роботі цікавий досвід колег. Для бібліотекарів-початківців діяла програма «Вектор розвитку», розроблена з метою формування професійної активності, стимулювання творчості, ініціативності, самостійного і практичного мислення з урахуванням здібностей працівників, їхніх побажань і потреб. Робота велася за трьома напрямками: «Професійна адаптація» (індивідуальні освітні маршрути для працівників, прийнятих на роботу з умовою проходження двомісячного іспитового терміну); «Методичні етюди» (теоретичні викладки, огляди спеціальної літератури, електронні презентації) та «Творчий майданчик» (методичні коментарі, презентації досвіду, творчі завдання). Напрямок «Методичні етюди» пропонував до розгляду такі теми, як: «Бібліотекар і читач: стратегія співробітництва» (організація роботи з різними категоріями користувачів та психологічні особливості читання дітей); «Інформаційні надра: заглиблюємося крок за кроком» (дослідження сучасних інформаційно-бібліографічних ресурсів для дітей, формування інформаційної культури читачів, демонстрація різноманітних електронних ресурсів); «Бібліотека як осередок соціокультурної, просвітницької діяльності» (форми і методи масової роботи, методика організації та проведення видовищних заходів та інших комплексних форм популяризації книги). Напрямок «Творчий майданчик» висвітлював теми «Створюємо книжкову територію: виставки, експозиції, стенди», «Дитина у бібліотеці: формуємо естетичне середовище», «Бібліотечна служба новин: повідомляємо щодня» і включав виконання творчих завдань. Бібліотекарі розробляли книжкові виставки довольної тематики і форми, створювали уявні проекти структури бібліотечного простору та складали анонси кращих заходів місяця.

Для бібліотекарів II-ої категорії було запроваджено цикл зустрічей прем'єр-ліги «Нагороджені яскравим талантом», що відбувалися на базі певного структурного підрозділу системи. Для прикладу слід навести зустрічі «В оселі дитячої радості» (філ. № 27), «Світ, у якому завжди сонячно» (філ. № 42), «Бібліотека для дітей як творчий осередок» (філ. № 4), «Духовна скарбниця дитинства» (філ. № 24). Їх програма передбачала коментар методиста, презентацію досвіду роботи (погляд керівника та нотатки провідних фахівців) й професійне спілкування. Під час цих заходів вдалося продемонструвати здобутки, потенціал і перспективи колег, засвідчити присутність інноваційного клімату у колективах і певні творчі досягнення, а також викликати позитивний резонанс як серед спеціалістів систем, так і її користувачів. У подібних заходах висловили бажання взяти участь і бібліотекарі I-ої категорії. Тому для них було організовано цикл професійних зустрічей «Свічадо творчого бібліотекаря» за темами: «Дивосвіт друкованих скарбів» (огляди літератури) — бібліотека-філія № 13; «Мала академія екологічних наук, або Віконце в екосвіт» (виховуємо екологічну культуру), «Нові горизонти пізнання» (працюємо з науково-пізнавальною літературою), «Здрастуй, моя бібліотеко!» (готуємося до

тижня бібліотеки) — ЦДБ; «Слово і доля» (презентуємо творчість письменника) — бібліотека-філія № 22, «Служба уваги» (допомагаємо дітям з особливими потребами) — бібліотека-філія № 36. Тематика зустрічей обумовлювалася професійними потребами поточного часу. Наприклад, вибір теми екологічного виховання читачів пояснювався підготовкою до семінару «Дитяча бібліотека як центр формування екологічної культури», а необхідність обговорення заходів до Всеукраїнського дня бібліотек була викликана запровадженням нової комплексної форми — тижня бібліотеки і т.д.

Наступним етапом в організації професійних зустрічей стала робота творчого ательє «Знахідка», яка дала змогу ініціативним працівникам системи продемонструвати «фахові лекала». Колеги збиралися у міні-майстернях (бібліотеках-філіях), кожна з яких представляла свій творчий доробок, що потім обговорювався за кількома напрямками: «Організація культурного середовища для розвитку дитини» (філ. № 10), «Концептуальні завдання аматорського театру книги» (філ. № 29), «Бібліотечне дозвілля читачів: комфорт, релакс, креатив» (філ. № 22), «Діяльність читацьких об'єднань за інтересами як запорука реалізації власного потенціалу дитини» (філ. № 13). Крім цих тем, розглядалися і такі: «Лінія пізнання» (про комплексні форми та цикли заходів); «Ефект несподіваності» (про те, як втримати увагу дітей під час бібліотечних заходів); «Соло в дуєті» (про роль ведучих у масових заходах) та «Мистецтво імпровізації» (про способи виявлення багажу знань бібліотекаря та його вміння швидко зорієнтуватися у нестандартних ситуаціях).

Зважаючи на те, що сучасна дитяча бібліотека є ресурсним інноваційним майданчиком, її працівники знаходяться у постійному пошуку і професійному суперництві, у найкращому розумінні цього поняття, презентуючи свої напрацювання. Саме тому у ЦБС відбувся справжній марафон «Творчі спалахи у контексті сучасності», завершенням якого став конкурс професійної майстерності «Мій творчий стиль». Цей захід мобілізував творчі можливості працівників дитячих бібліотек міста, продемонструвавши позитивну динаміку росту професійної компетентності і вдалі творчі доробки багатьох з них. Конкурс мав такі етапи: «Каскад емоцій» (стиль та способи спілкування з користувачами дитячих бібліотек); «Ідеї у вимірі інновацій» (оригінальні нововведення у практику роботи); «Візуалізація слова» (наочні форми популяризації книги з детальним описом художніх елементів їх оформлення); «Зірки об'єднуються у сузір'я» (творчі тандеми бібліотекарів, співпраця бібліотечних працівників із представниками творчих осередків); «Бібліотечне дефіле» (творчі звіти про проведення цікавих масових заходів). Переможці конкурсу — колективні та індивідуальні автори отримали, крім матеріальної винагороди, першочергове право здійснити апробацію нової форми професійного розвитку — дня творчої ініціативи «Я пропоную свій досвід». Ця форма дає можливість якнайкраще продемонструвати аспекти професійної компетентності та бібліотечну майстерність у багатовимірному просторі й дозволяє активно застосовувати комунікаційний компонент. Адже у процесі творчого спілкування відбувається продуктивний обмін досвідом, формується нове мислення, триває рух ідей, що, у свою чергу, веде до професійного розвитку бібліотекаря.

Для бібліотечних працівників, які не мають фахової освіти, найбільш складною професійною ланкою, як відомо, є бібліографічна діяльність. Тому протягом років у ЦБС було відпрацьовано програму профі-практикуму «Неофіти у світі бібліографії», проведено заняття бібліографічного ліцею «Ключові моменти», що супроводжувалися показовими за-

ходами та практичними завданнями, надано ґрунтовні рекомендації у бібліотечному консультативному пункті «Бібліографічні лабіринти». А роботі працівників в інформаційному режимі на новому технологічному рівні сприяло бібліографічне консалтинг-бюро «Пошук». Така розгорнута система дала певний поступ у розвитку бібліографічної діяльності, однак деякі труднощі в означеному питанні залишалися і надалі. Тому у 2009 році було проведено семінар-практикум «Бібліографічна діяльність дитячих бібліотек в умовах інформаційного суспільства», на якому намічено подальші шляхи популяризації професійних знань з бібліографії.

Кілька років поспіль у ЦБС працював професійний колегіум «Бібліологос», програма якого була зорієнтована на провідних бібліотекарів і передбачала теоретичне висвітлення визначеної теми, проведення діалогу між бібліотечними працівниками і виконання інтерактивних завдань. Так, у напрямі «Бібліотечні діалоги ХХІ століття» розглядався ряд важливих питань: «Роль публічної бібліотеки у формуванні суспільства знань» (ознайомлення з принципами ЮНЕСКО щодо побудови інформаційного суспільства та Маніфестом ЮНЕСКО про публічні бібліотеки, проведення експрес-опитування для закріплення отриманої інформації, а також визначення пріоритетів у розвитку інформаційної діяльності); «Самовизначення бібліотеки у місцевому соціумі» (надання методичних рекомендацій із застосування «режиму розвитку» у бібліотеці для дітей, генерування місії бібліотеки-філії); «Інновації у бібліотечній діяльності: за і проти» (огляд бібліотечної діяльності з впровадження інновацій, презентація практичного посібника Е. Качанової «Інновації в бібліотеках»); «Колективний інтелект: реальність чи вигадка» (обмін думками і складання пам'ятки «Якості сучасного фахівця»); «Бібліотекар у професійному середовищі: вироблення толерантної свідомості» (ситуаційно-рольова гра та обговорення «Кодексу українського бібліотекаря»). Враховуючи, що нова парадигма організації управління сучасною бібліотекою відображена у концепції менеджменту, а бібліотечна галузь переорієнтовується із самопідтримки на виконання соціально значущих функцій, було вирішено провести у «Бібліологосі» ряд занять під назвою «Менеджмент якості у ХХІ столітті». У цьому напрямі опрацьовано чотири теми: «Менеджмент якості: впровадження у бібліотечну діяльність» (визначення вузлових моментів вивчення теорії питання, характеристика режиму управління публічною бібліотекою); «Персонал-стратегія як основа менеджменту якості» (критерії самооцінки діяльності бібліотечних працівників); «Бібліотечні послуги: забезпечення якості та моделі удосконалення» (інноваційні ідеї щодо організації обслуговування користувачів) та «Внутрішній аудит системи менеджменту якості у бібліотеці для дітей» (вимірювання показників бібліотечної діяльності). Своєрідним визначником діяльності професійного колегіуму «Бібліологос» стало інтерактивне заняття, на якому склалися «асоціативні кущі», тобто колективно створювалися професійні опорно-логічні схеми, алгоритмічні ланцюжки, узагальнюючі таблиці, а також демонструвалися рефлексивні зусилля: бібліотекарі давали відповіді на запитання про те, що робили, як і для чого це робили, чи досягли запланованих цілей, що дізналися нового, що сподобалося, а що ні і т.п.

Відповідали на такі ж запитання, тільки в іншому ракурсі, і завідувачі структурних підрозділів ЦБС, які об'єдналися у лігу керівника «Право бути лідером». Для її членів було розроблено і проведено інтерактивний цикл годин професійних знань «Управлінська культура бібліотечного менеджера», що завершився практикумом «Ділова культура як основа управ-

лінської культури керівника бібліотеки». Свою активність за-відуючі дитячими бібліотеками міста проявили також і під час професійних діалогів «Бібліотека у сфері культури: нові виклики сучасності», «Дитяча бібліотека у регіональному соціумі: успіхи, труднощі, сподівання», «Стратегії, спрямовані в майбутнє» та у ділових іграх з циклу «У компетенції керівника». Ряд методичних нарад «Бібліотечні тренди на території професіоналізму» дозволив ґрунтовно вивчити нові законодавчо-інструктивні матеріали та нормативно-термінологічні документи. Завершальним етапом цих нарад, а також годин ділової розмови «Без прикрас, нашарувань та ілюзій» став профтиждень «Рішення та дії». А цикли аналітичних оглядів «Динаміка культуротворчих процесів у бібліотеках України» та «Європейські стандарти у соціокультурній сфері» і методичні панорами за сторінками професійних видань «Бібліотечна діяльність у глобальному розрізі» та аналітико-інформаційні резюме «На бібліотечному терені: досвід колег» сприяють професійному поступу бібліотечних лідерів, які прагнуть завжди бути в авангарді.

Важлива місія ЦБС полягає у навчанні молодих керівників, які тільки починають опановувати ази управління бібліотекою, і підтвердженням цього є наша школа новопризначених завідуючих «Злітна смуга». Її програма містить цикли методичних консультацій «Галузь бібліотекознавства: в епіцентрі змін», інформаційних оглядів професійних видань «За бібліотечним глобусом», годин практичних порад «Ділова бібліотека нового часу», а також серію мозкових штурмів «Від ідеї до втілення в практику роботи», аналітичні години за результатами роботи виїзної кафедри методиста «Профі-погляд» та індивідуальні профбесіди «Завідувач — методист: персоналіфікація діалогу».

На сприяння пошуку інноваційних форм обслуговування користувачів та підвищення професійного рівня бібліотечних працівників був направлений проект ЦБС «Професійний кросинг». Реалізувався він за двома напрямками: створення професійних тандемів як запоруки творчого взаємозбагачення та здійснення методичного патронату з усіх аспектів бібліотечної діяльності. За першим напрямком визначалися бібліотеки-партнери, для яких влаштовувалися «професійні мости», години взаємоінформації, профвізити, а також створювалися спільні творчі проекти. За другим — обиралися бібліотеки-куратори та об'єкти методичного патронату. Успішній роботі сприяли суцільний моніторинг діяльності філії, консультативна та практична допомога на місцях, практикуми на базі бібліотек-кураторів тощо. Цей проект, окрім того, що ставив певну мету, ще й допомагав формуванню корпоративної культури та налагодженню професійних ділових контактів.

Фаховому зростанню бібліотечних працівників сприяла і координаційна програма методичної підтримки «Професійний тандем», орієнтована на бібліотекарів ЦБС та шкільних бібліотекарів міста. Для них було проведено консалтинг-цикл методичних консультацій з різних напрямів бібліотечної діяльності (наприклад: формування в учнів умінь та навичок бібліотечного користувача, наочність у бібліотеці як форма невербального спілкування з читачем) та методико-практичний тур «Задля професійного зросту», під час якого працівники міських бібліотек-філій надавали методичну і практичну допомогу шкільним бібліотекарям на місцях, а ті, в свою чергу, відвідували структурні підрозділи ЦБС для дітей з метою вивчення досвіду колег. Впродовж дії цієї програми ще відбулася і низка бібліотечних тандем-зустрічей «На шляху професійного зближення», які передбачали огляди діяльності, методичні дайджести, майстер-класи та

обов'язково — круглі столи, під час яких окреслювалися професійні орієнтири сьогодення, обговорювалися питання спільної роботи шкільних і дитячих публічних бібліотек міста з залучення дітей до систематичного читання, визначалися магістралі співпраці у навчально-виховному процесі, розглядалися вимоги часу щодо виховання культури читання дітей і підлітків тощо. А для подальшого розвитку і зміцнення професійних контактів працівників дитячих і шкільних бібліотек запроваджено нову форму співпраці — день партнерської активності «У зоні спільного інтересу», що, сподіваємося, принесе свої позитивні результати.

Нещодавно з метою підтримки динаміки інтеграції в сучасне інформаційно-технократичне суспільство та з урахуванням власних можливостей Інтернет-центр ЦДБ «Павутинка» трансформувався в мультицентр «Флешк@». Працівниками відділу інновацій, маркетингу та перспективних технологій, які здійснюють методичну підтримку бібліотекарів системи, розроблено новий розділ програми фахового навчання «Інформаційний простір бібліотеки: новітні технології — нові можливості», що включає віртуальні екскурсії «Всесвітня мережа запрошує...»; методичні інтернет-огляди «Сайти колег»; міні-тренінги «Використання електронних баз даних для забезпечення інформаційних потреб користувачів», години практичних порад «Професійні орієнтири у формуванні технологічної компетентності», інтернет-студії «Віртуальний навігатор» й різноманітні он-лайн панорами. Варто назвати ще ряд форм навчання та проведення заходів, що сприяли самовдосконаленню усіх категорій бібліотечних працівників системи, а саме: методичний моніторинг «Читальний зал: територія навчання, розвитку, дозволяя»; методичний марафон «Абонемент — епіцентр розвитку читацької культури»; цикл аналітичних годин «Акценти» (за результатами відвідування структурних підрозділів ЦБС); серія методичних креатив-консультацій «Месидж для профі»; оглядово-аналітичні інформації «Бібліотечна майстерність у сучасному темпоритмі» та «Маркетинг бібліотеки як засіб утвердження її позитивного іміджу»; бібліотечний лекторій «Від аматора — до профі»; серія презентацій «Друге життя книги» (з циклу «Бібліотекар — бібліотекареві»); аукціон ідей «Дитяча бібліотека: у пошуках нового образу»; персонал-огляди бібліотечної діяльності «Творчий зорепад» і панорами слави «Бібліоас».

Заслугує на увагу і така форма підвищення фахового рівня бібліотекарів, як професійні слухання «Культурно-просвітницька діяльність бібліотек для дітей: можливість, доцільність, необхідність», результатом яких завжди є цікаві креативні ідеї, нові проекти і заходи. Найкращі з них втілюються у життя бібліотечними працівниками, які беруть участь у загальноміських заходах (програма «Літо на Ринку», свято шоколаду, парад до дня міста та ін.), проводять соціально-творчі акції поза межами своїх установ («Бібліотека на майданчику», «Бібліотека без меж» тощо), здійснюють інноваційний проект «Ніч у бібліотеці» і т.п. Також дієвим був аналітичний ринг за підсумками опитування бібліотечних працівників «Конструктивна незгода у професійній діяльності», адже він дав можливість запровадити день професійної критики «Разом працюємо — разом вчимося». Досі залишаються популярними семінари та науково-практичні конференції, адже саме під час їх проведення є можливість залучити до обговорення тієї чи іншої проблеми широке коло фахівців, які опікуються питаннями розвитку дитячої субкультури, отримати розгорнуту інформацію з визначеної теми, висловити свою думку та набути певний досвід. У 2009 році високу оцінку бібліотекарів отримала науково-прак-

тична конференція «Читання дітей: концептуальний підхід, ідеї, пошуки», на якій розглядалися питання осмислення тенденцій, стимулів та мотивів дитячого читання; взаємодія соціальних і комерційних аспектів політики у галузі видавництва дитячої книги; розвиток літературної компетентності та творчості читача. Родзинкою конференції стали мультимедійний профі-мікс «Промоція дитячого читання: сучасна модель» та проблемний діалог «Дорослі турботи про дитяче читання», під час яких обговорювалися стан та перспективи формування читацьких смаків, співпраці бібліотеки і школи та бібліотеки і видавництва, а також застосування проектної діяльності у системі підтримки дитячого читання. Учасники конференції — провідні фахівці структурних підрозділів ЦБС, письменники, видавці, науковці, освітяни, представники влади ділилися своїми роздумами, поглядами і досвідом щодо вирішення піднятих питань. На завершення конференції було ухвалено рекомендаційний документ «План дій на підтримку читання дитини».

Без сумніву, ефективна робота системи неможлива без методичної служби, яка завжди має бути на вістрі часу, пропонувати широке впровадження інновацій, спонукати до більш активної і плідної діяльності. Саме з цією метою щороку складається окремий план підвищення кваліфікації працівників відділу інновацій, маркетингу та перспективних технологій, куди входять мозкові атаки «Формуємо колективний інтелект», «Орієнтири на досягнення результату» (удосконалення діяльності методичної служби), перехрестя думок «Нові видання з бібліотекознавства: вивчаємо, аналізуємо, дискутуємо», «Професіоналізм та креативність як складові успішної діяльності маркетингової служби», проблемний діалог «Професійна та корпоративна етика: глибинна сутність», консультація «Реклама діяльності установи як шлях до успіху», практикум «Вибудовуємо концепцію партнерства» і т.д. Важливе значення має також інформаційний простір методичного кабінету, що постійно оновлюється.

Тетяна Пилипець,
провідний бібліотекар центральної міської бібліотеки ЦБС для дітей м. Львова

Мультицентр «Флешк@»: інноваційний підхід заради нових традицій

«Професійний міф» дитячих бібліотек сьогодні перебуває у стадії трансформації — відійшли у минуле академічна тиша, консервативні бібліотекарі, сірі інтер'єри, громіздкі мебелі конструкції, монополія книги перед іншими носіями та й самі методи збору, опрацювання і передачі інформаційних потоків.

У боротьбі з «консервованою» традицією центральна дитяча бібліотека міста Львова обрала принцип Григорія Ландау: «В боротьбі із застарілою традицією — створи власну». Нову бібліотечну «традиційність» ми вбачали не просто у переорієнтації на модернові технічні можливості роботи з інформацією, а у створенні абсолютно нової мультифункційної території бібліотеки, яка б повністю відповідала режиму «мульти...». Тривалі підготовчі роботи трансформували за-

Тут біля стендів «Профі-навігатор для бібліотекаря» (з розділами «Фреш-новини», «Панорама бібліотечного рейтингу», «Ділове досьє», «Інноваційний подіум»), «Дитячі бібліотеки міста: ініціативи, проекти, бренди» та «Про нас пишуть...» для професійного спілкування збираються колеги. Підсумковим заходом таких творчих зустрічей завжди наприкінці року є презентація діяльності працівників відділу «Персона грата».

Раціональне поєднання традиційних форм з тренінгами, діловими іграми, мозковими атаками та штурмами, імітаційним моделюванням і генеруванням ідей сприяє оптимальній організації занять з інтенсивного навчання і формування вмій, необхідних для продуктивної роботи у колективі. З метою виявлення поінформованості працівників системи з різних аспектів бібліотечної діяльності, рівня «стартових» професійних уявлень та установок, а також очікувань і прагнень методичною службою ЦБС постійно проводяться експрес-опитування, інтерв'ю, анкетування. Це дозволяє ефективніше будувати систему фахового навчання, результатом якого є можливість продуктивного використання отриманих знань і набутих навичок у подальшій діяльності. Так, у планах 2010 року — реалізація міні-проекту «Професійна філігрань», заняття у творчій лабораторії «Сучасний Бібліон», зустрічі у майстер-класі «Досвід, креатив, майстерність. Рівний — рівному», тренінг-цикл «Професійні лекала. Бібліотекар — бібліотекареві», а також проведення конкурсу-огляду рекламної діяльності «Бібліотека як елемент культурного ландшафту» та конкурсу професійної майстерності «Бібліотекар — читач: сполучна ланка».

Ті успіхи, яких досягла наша система за останнє п'ятиріччя, додають нам впевненості у власних можливостях, адже вони засвідчують, що програма ЦБС для дітей з підвищення кваліфікації працівників, яка є комплексною та диференційованою, дозволяє піднятися фахівцям на вищій щабель професійного розвитку й здобувати нові перемоги.

дане приміщення площею 125 квадратних метрів у зоні новий мультицентр, який містить такі підрозділи: «Мультигра», «Мультимузика», «Інформаційний всесвіт on-line», «Мультикіно». Первісне зонування фактично збережено у практичній роботі мультицентру, а в процесі діяльності з'явилася, напевне, найбільш еkleктична зона інформації, навчання та відпочинку — «Book-клуб». Проект по її створенню підтримала компанія «МакДональдз», яка стала, так би мовити, спонсором інновацій у місті. Полісприяваність запланованої роботи підштовхнула нас до того, щоб назвати мультицентр «Флешк@». Ця назва додатково підкреслює: наш мультицентр — не лише місце розміщення інформації в новітніх формах, а й накопичувач потрібних емоцій, як наші приватні флеш-карти, любовно названі в народі «флешками». Офіційне відкриття мультицентру відбулося 12 січня 2010 року в присутності міського голови Львова п. Андрія Садового та генерального директора компанії «МакДональдз Юк-рейн» п. Іана Бордена.

А тепер докладніше про «чудову п'ятірку» нашого мультицентру. У зоні «Мультигра», улюбленій у наймолодших користувачів, пропонуються розвиваючі комп'ютерні та інтерактивні ігри. І хоча перша комп'ютерна гра з'явилася ще у

далекому 1962 році, вони не стали менш популярними. Не втратили сьогодні свою привабливість і головокрути, конструктори, пазли, настільні ігри, які у великій кількості представлені у зоні «Мультигри». Весело і з дециєю здорового азарту пройшли тут презентації комп'ютерних ігор «Очевидне — неймовірне», «Доісторичний світ», «Рослини нашої планети» і прем'єри ігор «Світ футболу», «Вчимося малювати», «Безпека руху», адже господарем території «Мультигри» є мудрий і харизматичний вовк Панас.

Основну функцію з підтримки освітніх потреб виконує зона «Інформаційний всесвіт *on-line*». Великий інтерес до її діяльності зумовлює, без сумніву, безкоштовний доступ до мережі Інтернет. Як ми і передбачали, робота саме цього підрозділу з самого початку змогла фактично самоорганізуватися, бо тут користувачі мають чітку мету і цілеспрямовано використовують наданий ресурс. Хоча, звичайно, тут для кращої координації роботи її відвідувачам було запропоновано інтернет-круїз «Культурне розмаїття світу», сімейний тренінг «Разом з родиною в Інтернеті», віртуальні дослідження «Масляна — традиції світу», «Великдень», «Соціальні сайти — всемережеве зло чи добро?», *on-line* інформина «Життя і смерть мов світу», «Музей Сваровськи», презентації сайтів «Безпечна *On-line* лядія» і блогів про культуру «Сумно?!», віртуальне знайомство «Лабораторія Касперського — на сторожі комп'ютерної безпеки». «Найгарячішою» пропозицією став проєкт «Інтернет для моєї бабусі», який спростовує міф щодо непорозуміння між людьми старшого покоління і комп'ютером та передбачає безкоштовне навчання бабусь наших відвідувачів. Зараз у проєкті є 8 таких учасниць, які щовівторка та щочетверга о 12.00 год. проходять навчання тривалістю 60 хвилин.

Справжньою міні-студією звукозапису є зона «Мультимузика». Тут відбувається підготовка музичного матеріалу до заходів не лише центральної бібліотеки, а й за потребами наших користувачів. Саме тут можна поповнити власну фонотеку та створити унікальні музичні мініатюри, наприклад, авторські рингтони. Сюди запрошуються усі охочі на віртуальну візію «Віват, Елвіс!», музичні ігри «Фабрика пісень» і «Свій диск — це реально», арт-дослідження «Слідами закарбованого звуку».

Під час планування майбутнього мультицентру найбільш окресленою була зона «Мультикіно», адже її створенню передувало кілька факторів: наявність численних аудіо- та відеоматеріалів, у тому числі за мотивами книг; технічні можливості (мультимедійний проєктор, *DVD*-плеєр, домашній кінотеатр); семирічна співпраця з мережею кінотеатрів «Кінопалац»; бажання наших партнерів-освітян організувати перегляди навчальних програм. Завдячуючи останньому фактору вже відбулися презентація документальних серіалів «Собор на крові» і «Одісея видів» та серія переглядів «короткометражок» «Бах» і «Шопен» (до ювілею композитора). Наймолодшу аудиторію зацікавили щоденні анімаційні перегляди, популярними стали недільні сеанси для усієї родини і відкриті перегляди; що базуються на співставленні кіно- та анімаційних екранізацій з книжковою першоосновою («Енеїда», «Лис Микита», «Дон Кіхот», «Гаррі Поттер», «Ерагон», «Різдвяна історія», «Аліса в країні чудес» тощо). Ми маємо ще активний запас матеріалів, особливо в царині краєзнавства. Плануємо також впровадити традиційні перегляди документально-розважальних серіалів про найкраще місто на Землі «Хроніки древнього міста», «Львів невідомий» та «Наш Львів» у рамках святкувань Дня міста.

Дехто може дорікати, що «Мультикіно» працює в режимі звичайного міні-кінозалу, але це не зовсім так. Технічно ця

зона має ковролінову «босу» ділянку, відгороджену світлоізоляційними тканинними жалюзьями, що дає можливість не просто приватно переглянути кіно, а й провести жваві коментовані обговорення, наприклад: «Аватар — найдорожчий фільм усіх часів», «Список Шиндлера» — ще одна правда про війну», «В бій ідуть лише «старики» — тепер в кольорі», «Сутінки» — кіно не для всіх». Родзинкою діяльності зони «Мультикіно» є конкурси, що проводяться спільно з мережею кінотеатрів «Кінопалац». Це і «Впізнавана історія» (до мультфільму «Принцеса і жаба»), і «Моє Різдво» (до анімаційної стрічки «Різдвяна історія»), і «Мій незвичайний герой» (до фільму «Аліса в країні чудес») і т.п. Практично всі учасники цих творчих конкурсів отримують безкоштовні квитки на сеанс у «Кінопалац».

Робота «Мультикіно» дуже тісно пов'язана з «*Book-клубом*», який розташований в окремій кімнаті, має свій затишний мікросвіт з макроможливостями. І саме ось таке взаємодоповнення двох зон дає нам чудову можливість виконати одне з найважливіших для нас надзавдань — ефективно поєднати друковане слово з новітніми технологіями. Наш «*Book-клуб*» обладнано класичними стелажми, на яких представлено надзвичайно модний сьогодні рух буккросинг. Тут наші відвідувачі можуть самостійно обмінюватися книжками та іншими інформаційними носіями. Ми не контролюємо цей процес, але маємо можливість вивчати інтереси найактивніших користувачів і враховувати їх при доукомплектуванні власної медіатеки. Книжковий простір клубу щоразу пропонує нову тематику і представляючи той чи інший жанр намагається максимально продемонструвати книжково-віртуальний ресурс бібліотеки. А він має достатньо широкий аспект. Наприклад, у фентезі та поезії знайшлося вже немало щирих шанувальників і навіть фанів, які відкривають свої власні *book-простори*.

Не менш цікаво було нашим читачам на аудіотренінгу «В Країні Сонячних Зайчиків» за повістю Всеволода Нестайка та ретроперегляді його «Тореадорів з Васюківки» (у рамках святкування ювілею), конкурсі двійників літературних пар «А ми такі схожі!», читанні-речитативі «Моя улюблена книга», майстерні пісні «Гаївки на новий лад», прем'єри роману Юлії Яськів «Квартет». Справжніми і завжди приємними несподіванками для дітей є зустрічі з відомими і молодими авторами, які в контексті «*Book-клубу*» набули зовсім нових граней спілкування. Нашими гостями вже були письменник-мандрівник Макс Кідрук, 16-річна поетеса Іванна Захаревич із презентацією книги «Рання рана любов», юна казкарка Галина Павлишин, голова Львівського відділення Національної спілки письменників України Марія Якубовська, яка запросила дітей на власний духовний портал. Без сумніву, новачкам «Мультицентру» не відразу вдається знайти себе у «*Book-клубі*», але ті, хто все ж потрапляє на «свою» хвилю, долучаються до справжнього «клану втаємничених» — найактивніших відвідувачів, які вже самостійно реалізують власні міні-проєкти: флеш-моби, квести, дні волонтерської підтримки і т.д.

Рамки діяльності мультицентру розширюються, і наша «*Флешк@*» вже діє не лише в масштабах бібліотеки і мікрорайону, вона підкорює місто, здійснюючи масштабні виїзні (кейтерингові) заходи. Вже відбулися великі конкурсні програми на різдвяному святі Пампуха і міському святі шоколаду, виступ на святі вулиці імені Юрія Липи і щорічний променад на параді до Дня Львова. Окремо хочемо наголосити на брендовій діяльності з просування послуг і можливостей «*Флешки*» серед потенційних відвідувачів. Звичайно, масмедійна підтримка (репортажі з мультицентру, телебеніфіс

book-фана Уляни Гісовської, статті в регіональних виданнях) виконує рекламну функцію, але ми і самостійно підтримуємо іміджеву позицію. Наприклад, брендові жовто-зелені кольори мультицентру повторюються на усій інформаційно-рекламній продукції бібліотеки; тематичні заходи проводяться працівниками в уніформі з власним логотипом; комп'ютери в режимі очікування мають жовто-зелені за-

кладки з написом «Флешк@», навіть кошики з роздатковим матеріалом містять логотип.

Діяльність «Флешки» багато в чому прогресивна, але метою його функціонування є те, щоб і цей прогрес, як і кожен вдалий, став традицією — отією новою бібліотечною традицією, яка і сформує справді вагомий образ бібліотеки в європейському українському суспільстві.

Інна Панасенкова,

зав. відділом комплектування та обробки літератури
центральної міської бібліотеки ЦБС для дітей м. Львова

Сучасне комплектування бібліотечних фондів: від прагматизму до творчості

У сучасному бібліотекознавстві бібліотека позиціонується як складне, багатогранне поняття, розглядати яке потрібно як нерозривну систему утворюючих її елементів. У цій системі бібліотечний фонд виступає основним матеріальним та інформаційним ресурсом, базисом роботи, сутність та потенціал якого розкриваються безпосередньо при виконанні бібліотекою своїх основних функцій. Від професійно сформованого бібліотечного фонду залежить ефективність роботи всіх складових системи «бібліотека». Його ресурсний потенціал сприяє якісному та швидкому інформаційному обслуговуванню користувачів, всебічній допомозі у навчальному процесі, розвитку творчих здібностей дітей; бібліотечний фонд є основою бібліографічної діяльності бібліотеки, її культурно-масової роботи, що обумовлює суспільну необхідність існування бібліотеки. Інтелектуальна свобода бібліотеки, її політичний нейтралітет та самостійне управління ресурсами (у т.ч. фінансовими) полегшують комплектування бібліотечного фонду, виводять його на новий, значно вищий рівень. Але основні матеріальні потоки лімітуються відносно невеликим бюджетним фінансуванням, що ускладнює роботу комплектатора.

Останні декілька років ЦБС для дітей м. Львова отримує фінанси лише з місцевого бюджету. Тобто, відносно достойному фінансуванню нашої системи ми завдячуємо Львівській міській раді. У 2009 році бюджет на поповнення бібліотечного фонду ЦБС склав 245 тис. грн: безпосередньо на придбання книжок використано 205 тис. грн, а 40 тис. грн — на передплату періодичних видань. Всього за ці кошти придбано 12194 прим. документів і передплачено 105 назв періодичних видань. Для порівняння: у 2009 році за державними програмами «Українська книга» та «Забезпечення розвитку та функціонування української мови» ми отримали 474 прим. книг (160 назв) на суму 16224 грн, що для фондів наших 17 бібліотек-філій є просто краплиною.

У нинішніх умовах від комплектатора вимагається, перш за все, творча ініціатива для пошуку нетрадиційних джерел комплектування; професіоналізм для аналізу стану бібліотечного фонду і ситуації на книжковому ринку та пошуку потрібної читачам літератури; менеджерські здібності для більш ефективної роботи в ринкових умовах; вміння домовлятися та переконувати, а в деяких випадках навіть впливати на репертуарну політику видавництва.

Для максимального покращення та прискорення процесу комплектування, його оптимізації у Львівській ЦБС для дітей практикується безпосередня співпраця з видавництвами України, що значно здешевшує придбання документів за рахунок усунення посередників і системі знижок

від 15% до 35%, дозволяє раціональніше використовувати кошти та не обмежує у виборі видавництв-партнерів. І це ми вважаємо своїм досягненням. Так, у 2009 році ми успішно співпрацювали з чотирнадцятьма видавництвами України: шістьма львівськими, п'ятьма київськими, трьома харківськими, серед яких такі знані всіма, як: «Махаон-Україна», «Країна Мрій», «Фактор», «Екситон», «Перо», «Фоліо». За підсумками 2009 р. середня вартість придбаного нами примірника книг була на 20% нижчою від ціни виробника, а загальна економія сягнула понад 40 тис. грн, на які можна прибати майже 2300 прим. нових книжок. Як бачимо, ефективність вражаюча.

Завдяки добре налагодженим зв'язкам з нашими партнерами-видавцями ми маємо змогу завжди тримати руку на пульсі видавничих новин, знайомитися в он-лайнному режимі з виданнями, що тільки-но вийшли з друку та з перспективними планами видавництва. Це дозволяє заздалегідь визначати репертуар потрібної нам літератури та вчасно коригувати його. Така тісна, плідна, скоординована співпраця має безліч переваг не тільки для нас, вона корисна й для видавництва. З'ясувалося це ще у 2008 році, під час першої спроби закупівлі літератури безпосередньо у видавництвах. Виявилось, що у тандемі «бібліотека-видавництво» самі видавці мають неабиякий рекламний зиск, і тому вже у 2009 році була розроблена і реалізована спільна «Програма промоції львівських видавництв», яка стала основою доброго партнерства і викликала справжній бум у бібліотечній та видавничій громадах міста. Згідно з цією програмою протягом року кожний місяць присвячувався співпраці з одним із видавництв, і саме у цей період у всіх дитячих бібліотеках міста широко популяризувалася продукція певного з них. Наприклад, розгорнута книжкова експозиція «Ода вічному місту» розповідала про видавництво «Центр Європи»; «Каменярь: нам — 70! Йдемо вперед!», «Веселий сміх «Старого Лева», «Видавництво, що служить любові» — «Свічадо» тощо. Справжнім відкриттям для дітей і дорослих гостей бібліотеки стали зустрічі юних книголюбів з тими, хто створює книжку. Перші багато дізналися про роботу видавництва, захоплено слухали розповіді редакторів, перекладачів, коректорів про тонкощі їхньої професії, а ті, в свою чергу, були приємно вражені ерудицією наших читачів, їх дорослим розумінням змісту книг та вмінням висловлювати та відстоювати свою думку. Літературні інсталяції, квести, краєзнавчо-мистецькі подорожі, книжкові турне та презентації — ось та палітра заходів, що розкривали роботу видавництва в усіх її аспектах. За умовами цього бібліотечно-видавничого марафону фінальним акордом роботи з певним видавництвом була велика акція, організо-

вана бібліотекою–модератором, яка відповідала за популяризацію цього видавництва в бібліотеках ЦБС. Так, бібліотека–філія № 10 та видавництво «Старого Лева» подарували львів'янам день гумору «Читання для реготання» за серією книг Д. Стронга, що відбувся в центрі на площі Ринок за участю «мумії Фараона» — героя однієї з найпопулярніших книжок дитлахів «Знайомтесь, Фараон». Акція привернула увагу городян і гостей міста своїм театралізованим дійством і була настільки вдалою, що працівники видавництва попросили повторити її ще раз у рамках програми «Форум видавців — дітям».

Бібліотекарі філії № 27 разом з юними читачами підготували чудову літературну інсталяцію «Сполом» — поетична класика у міні-форматі. Впродовж заходу і діти, і дорослі мали змогу насолодитися чудовими поетичними творами, зібраними у серії «Лірика». Читачі та волонтери бібліотеки «оздобили» презентацію поезій таких мольфарів слова, як: Б.-І. Антонич, Б. Стельмах, І. Калинець, М. Людкевич та багатьох інших авторів справжніми театральними етюдами та літературно-пісенними замальовками. Також присутні поспілкувалися з головним редактором видавництва «Сполом» Галиною Капініс та керівником відділу збуту Марією Протиняк і стали учасниками цікавої презентації творчого доробку поетеси Оксани Лозової та викладача ЛНУ ім. І. Франка Івана Теплого, який переклав Франкові поезії англійською мовою. Завершилося спілкування з гостями біля книжкової виставки «Сполом»: оборона честі української книги», що продемонструвала широкий спектр друкованих видань. Інформація про проведення цих акцій висвітлювалася у щомісячному виданні Львівської міської ради «От-от», в якому акумулюються відомості про всі значущі культурні події Львова, на шпальтах газет і на телебаченні. Такий широкий рекламний резонанс сприяв не тільки розширенню аудиторії цих заходів, але і значно збільшив кількість наших постійних користувачів. Приємного післямаку таким спільним акціям, безумовно, додають дарунки, які залишають видавці у бібліотеках. Матеріальний вираз нашої співпраці з видавництвами Львова становив 356 прим. книг на суму 4313 грн.

Цього року в рамках «Програми літнього читання» ЦБС для дітей м. Львова та конкурсу видавництва «Грані-Т» «Найкращий відгук на сучасну дитячу прозу» заплановано спільну акцію «Щедрий дарунок книжкарю», яка передбачає ознайомлення читачів наших бібліотек з репертуаром даного видавництва у книгарнях та отримання від нього подарунків — книжкових новинок для бібліотек.

Вагомою допомогою комплектаторам в їхній роботі є щорічний Форум видавців та «Форум видавців — дітям». Наші перші контакти з видавництвами та видавцями, перші підписання договорів відбувалися, власне, під час цих форумів, де безпосередньо можна ознайомитися з різноманітним репертуаром майже всіх видавництв України, а невимушена атмосфера, яка панує тут, добре сприяє встановленню ділових контактів і зв'язків. У минулому році участь бібліотек нашої ЦБС у форумі була ширшою завдяки тому, що департамент гуманітарної політики Львівської міської ради виділив для нас рекламний павільйон. Це дало можливість виставити найпопулярніші серед дітей видання та книжкові серії, визначені під час аналітичного опитування «Світ нових видань: читацька думка» (2009 р.), а також книжки–призери, отримані в рамках «Конкурсу на підтримку україномовного книговидання Львівської міської ради», і власну друковану продукцію (бібліографічні покажчики; тематичні

списки літератури, рекламні проспекти традиційних та оригінальних форм). Таким чином ми на всю Україну прокламували творчий доробок ЦБС та «вголос» заявили про нашу діяльність своїм потенційним користувачам і партнерам, тобто продемонстрували свою активну присутність у процесі «видавець–книга–читач». Мабуть тому на останньому форумі вже не ми шукали зв'язків з видавцями, а вони самі пропонували нові цікаві пропозиції щодо подальшої співпраці.

Ще одна яскрава грань форуму, що дозволяє поповнювати фонди бібліотек, — їх участь у різноманітних конкурсах, лотереях, які проходять у рамках презентацій книг і зустрічей з письменниками. Ця робота починається з детального вивчення програми форуму. Ми занотовуємо, де б хотіли побувати, що побачити і почути, у яких конкурсах, презентаціях та автограф-сесіях взяти участь. Далі до роботи підключаються наші читачі–волонтери різних вікових категорій, які відбираються за конкурсом. Кожен з них має своє завдання та обов'язки: бере участь у вікторинах, конкурсах, презентаціях книг тощо. Це дуже цікава та вдячна робота, яка приносить і моральне, і матеріальне задоволення, адже діти, завдячуючи власному інтелекту, поповнюють фонд улюбленої бібліотеки новими книжками. Наприклад, у 2009 році бібліотека–філія № 27 за рахунок виграшів волонтерів і подарунків видавців–учасників форуму отримала 270 прим. книг, які потім демонструвалися на книжковій виставці «Відгомін форуму».

У процесі доукомплектування фонду ЦБС ми використовуємо як традиційні, так і нетрадиційні фандрейзингові акції. До традиційних можна віднести зустрічі з письменниками та представниками громадських організацій і закладів культури. Саме під час таких зустрічей у 2009 році ми отримували книжки від Державного управління охорони природного середовища в Львівській області, Львівської державної чоловічої капели «Дударик», Національного художнього музею України, бібліотеки м. Кросно (Республіка Польща). Більшість цих книжок з автографами обов'язково експонуються на виставці «З найкращими побажаннями», потім приймаються на облік відділом організації та використання єдиного фонду, що забезпечує вільне користування ними всіх читачів ЦБС.

Поповненням фондів бібліотек є також дарунки мешканців мікрорайонів розташування бібліотек. І це не тільки разові подарунки та акції, а й постійно діючі добродійні програми, наприклад, «З приватної колекції до бібліотеки». Найщедріші дарувальники відзначаються почесним званням «Вірний меценат», інформація про їхні дарунки друкується в бібліотечній газеті «Біблію & ТК», а сюжети про добродійну діяльність транслуються на Львівському ТУ. Загалом у 2009 році наша ЦБС для дітей отримала в подарунок 1408 прим. книг на суму 36 тис. 204 грн, що є непоганим поповненням до традиційного комплектування. Серед нетрадиційних заходів, що допомагають комплектувати бібліотечні фонди, варто відзначити акції «Бук-кросинг» і «Читацький абонемент», під час яких між користувачами бібліотек відбувається обмін власними прочитаними книжками. Хочеться сказати і про постійно діючу фандрейзингову акцію «Чи любите ви бібліотеку до глибини власної кишені?», яка пропонує дитині–користувачеві, зробивши невеличкий благочинний внесок у скарбничку своєї бібліотеки, висловити свої побажання щодо придбання тієї чи іншої літератури. Таким чином читачі центральної бібліотеки збрали гроші на придбання четвертої книги Паоліні «Ера-

гон». Отже, це не тільки придбання потрібних дітям книг, а своєрідний таблоїд популярності.

До новаторських методів збереження фонду можна віднести цікаву загальносистемну реверс-акцію «Привіт боржникові», що вийшла за межі однієї бібліотеки і набула великого розголосу серед мешканців багатьох мікрорайонів. Сприяло цьому антуражне оформлення та театралізована презентація заходів, які проходили в рамках тижня боржника. Це: волонтерські флеш-моби «Повернемо книгу», рольова гра «Спокута перед книгою», рекламний мікс «Книжкове розмаїття», інтерактивна майстерня «Від читання до творчості», літературний квест «Під бібліотечним дахом», експозиції «Бібліотечна книга: нарешті вдома!». Ефект від проведення такої акції був просто вражаючим. Лише за один день до кожного структурного підрозділу ЦБС повернулося від 60 до 120 книжок і, що важливіше, разом з ними чимало читачів, які через давню заборгованість не намілювалися зробити це раніше. Значною мірою допомогла цьому толерантна атмосфера акції, що передбачала проведення не тижня покарання, а справжнього свята для читачів: ігрові форми повернення книг («Скринька для книг — «підкидок»), лототрон «Сюрприз», «Бест-реєстр повернутих книжок», «Бук-дерево» тощо). У результаті дітям настільки сподобалося це свято читання, що вони зініціювали проведення наступного — «Дня захисту книги», яке і відбулося невдовзі в центральній бібліотеці.

Взагалі, комплектування бібліотечного фонду — це базисний, важливий процес, який потребує наукового підходу. Його основа — моніторинг та аналіз інформаційних потреб користувачів (як задоволених, так і не задоволених), стану та функціонування бібліотечного фонду, що дозволяє не тільки керувати ним, а й коригувати, приводячи до оптимального стану. Саме для цього в ЦБС для дітей м. Львова діє чітко спланована програма соціологічних досліджень «Нам це цікаво». У її рамках у 2008 році серед читачів-дітей, батьків, вчителів і бібліотекарів проводилося анкетування «Книги в дитячих руках», участь у якому взяли 1826 респондентів. Аналітичні висновки цього опитування стали основою для відбору та замовлення літератури у 2009 році. Виявилося, що книжковий фонд Львівської ЦБС для дітей потребував доукомплектування літературою для дошкільнят. У результаті роботи над виправленням такого становища ми непогано оновили та поповнили книжкову базу для бібліотек системи за програмою «Малюк в бібліотеці», що призвело до значного збільшення кількості читачів-дошкільнят та їхніх батьків на абонементних і в читальних залах наших бібліотек. А вже у 2009 році наша ЦБС проводила моніторинг за результатами комплектування 2008 року «Світ нових видань: читацька думка», підсумком чого стало визначення дітьми різних вікових категорій кращих книжок, книжкових серій і видавництв. Так, читачі 5–6 класів кращим письменником визнали Муні Вітчер з книгою «Ніна» («Махаон–Україна»), кращою серією — «Дівочі історії» («Ранок»), а серед учнів 7–9 класів перше місце посіла наша львівська письменниця Оксана Думанська з книгою «Школярка з передмістя» (ЛА «Піраміда»), яка своєю творчістю заповнює лакуни, що утворилися в літературі для підлітків. Саме в цьому віці, коли дітей починає цікавити особисте

життя, їм хочеться читати книжки про таких самих, як вони, про проблеми, що бентежать їх, а пані Оксана й пише про сучасних підлітків. Ще вона багато спілкується з дітьми і є частим гостем наших бібліотек. Дуже приємно відмітити, що все більше читачів цікавляться книжками сучасних українських письменників, серйозною літературою, тому на п'яти переможців настає серія «Коронація слова» видавництва «Кальварія». Цьогоріч нами розроблено та вже розпочато анкетування серед батьків дітей 4–7 рр. та 10–14 рр. «Сім'я в книжковому інтер'єрі», результати якого стануть орієнтиром для комплектування у поточному році.

Ще одна складова процесу управління бібліотечним фондом — оптимізація його інформаційного ресурсу. Для цього в ЦБС для дітей м. Львова створено репозитарій, де зберігаються книжки, на даний момент не задіяні в процесі бібліотечного обслуговування читачів, але які мають певну потенційну цінність. Така система оптимізує зберігання фонду, звільняє площі сховищ, дозволяє деякою мірою економити кошти на доукомплектування фондів окремих бібліотек-філій шляхом документообміну в оперативному режимі.

Для забезпечення оптимального управління бібліотечним фондом у ЦБС створено дві робочі комісії: з комплектування та оцінювання літератури і зі списання з балансу вилучених з фондів видань. Їх ритмічна та якісна робота дає хороші результати в плані комплексного підходу до організації функціонування фонду ЦБС як єдиного організму з урахуванням всіх напрямів роботи бібліотек.

Підсумовуючи, можна сміливо говорити про те, що професійне «перезавантаження» фонду нашої ЦБС для дітей принесло непогані здобутки: значно покращилося обслуговування користувачів; збільшилася кількість відвідувань на абонементних; інформація про нові надходження нової літератури до наших бібліотек систематично висвітлюється місцевими ЗМІ (газети та телебачення); одночасність появи нових книжок у книгарнях та на бібліотечних полицях значно підвищила рейтинги нашої ЦБС тощо. А головне, дітям подобається відвідувати бібліотеки, про що свідчать їхні щирі та вдячні відгуки у «Зошитах подяки» кожної бібліотеки. І це додає нам наснаги для подальшого пошуку нетрадиційних джерел комплектування. Адже все, що ми робимо, є завданням, метою та головним сенсом нашої діяльності, зрештою, за великим рахунком, інвестицією в майбутнє країни.

Творимо з дітьми і для дітей

«Ніколи не подумали б, що у бібліотеці є стільки цікавих занять та заходів». Такі слова усе частіше чують працівники відділу мистецтв ЦДБ м. Львова від батьків своїх читачів, а діти, не одне покоління яких виросло у нашій бібліотеці, добре знають, що тут цікаво завжди. І дійсно, чого тільки не вигадась задля дитячого задоволення? Адже не секрет, що сучасну дитину, розбещену можливостями електронних розваг та Інтернету, важко чимось здивувати. Тому кредо нашого відділу — робити все разом, робити те, що цікаво дітям, прислухаючись до їхніх думок і бажань.

Наші читачі — творчі, розумні, сучасні, обізнані — завжди наштовхують нас на цікаві ідеї. Так, розмовляючи з дітьми про нові течії в молодіжній субкультурі, ми вирішили запросити у бібліотеку членів хіп-хоп студії. Це стало для наших дітей справжнім подарунком! Молоді хлопці провели для них майстер-клас сучасного брейк-дансу, розповіли про історію його виникнення. Довго ще потім в бібліотеці відшліфовували свою майстерність юні брейкери! Незвичним був і прем'єр-показ шоу-театру моди «Багіра». Від керівника театру Тетяни Палюги читачі багато дізнались про історію моди, культуру одягу, про стилі та напрями в мистецтві моделювання. На завершення юні манекенниці театру підготували справжнє шоу, продемонструвавши присутнім сучасні моделі одягу для підлітків. Інтерес до цієї теми надихнув нас на проведення фестивалю юних модельєрів «Подіум для Барбі», присвяченого 50-річчю «народження» ляльки. Разом із дітьми ми підготували надзвичайно цікаву мультимедійну презентацію «Ювіляри», а юні модельєри та дизайнери представили цілу колекцію створених для Барбі одягу, прикрас і взуття. Такі заходи виховують у читачів смак, відчуття стилю, а ще це є хорошим приводом поговорити про сучасну моду. Жваво обговорювали діти цікаві для них теми під час арт-диспутів «Ти і мода», «Обережно: мода!», «Пірсинг: мода чи шкода?», «Чи модно бути худюю?», «Тату: прикраса чи тавро?». І нас, дорослих, дуже тішить, коли ми відчуваємо, що наше підростаюче покоління помірковано ставиться до всіх молодих новацій.

Прагнення дітей до нового і незвичного навело нас на думку відкрити у бібліотеці арт-кафе «Екслібрис», робота якого розпочалася в рамках Тижня дитячого читання в день читацького задоволення. Діти ознайомилися з історією екслібрису, розглянули книжкові знаки відомих людей, спробували розробити власні екслібриси. Для кіноманів в арт-кафе працював міні-кінозал, а для юних співаків — караоке. На сторожі порядку у кафе стояв справжній охоронець, а юні офіціанти пропонували відвідувачам солодощі, фрукти та напої, що були закуплені батьками читачів, які не залишають без своєї ініціативи жодного нашого заходу. Батьки завжди

знаходять можливість не тільки провести дозвілля разом із дітьми, але й відчути смак спільної творчої роботи. Разом вони готувалися і до проведення свята морозива «Льодовиково-Лімовиковий період», яке пройшло під час літніх канікул. Готувалися до свята майже два місяці: адже потрібно було придумати відповідні декорації, приладдя для ігор та конкурсів, малюнки із зображенням морозива — все це робилося разом з батьками. Тому улюбленим продуктом ласували усі: і діти, і дорослі. Партнером і спонсором свята виступив Львівський холодокомбінат, зокрема фірма «Лімо», від якої пішла назва свята — «Льодовиково-Лімовиковий період». Наша гостя, рекламний менеджер, розповіла цікаві факти про морозиво та його виготовлення, ознайомила з асортиментом цього солодкого задоволення. Крім участі у конкурсі малюнків, діти грали в зимові ігри, а декорації повністю доповнювали атмосферу Північного полюсу. Завершилося свято, яке неможливо уявити без солодощів, веселою піснею про морозиво та поїданням «солодкого льоду». Після того, як нашу акцію показали у новинах по телебаченню, radoшам дітей не було меж. Взагалі у Львові, місті кав'ярень, шоколаду та гарного відпочинку, щороку відбувається багато цікавих міських свят, одне з найулюбленіших — свято шоколаду. В бібліотеці, під час його проведення, ми завжди намагаємося дарувати дітям часточку цієї солодкої розваги. Так, казкова оповідка «Як шоколадка до Львова завітала» завдяки нашому партнеру — фірмі «Світоч» отримала дійсно солодкий смак: представник фірми розповів про виникнення шоколаду, провів цікаву вікторину та розглянув дитячі малюнки. Останні виявилися настільки яскравими та оригінальними, що він забрав їх із собою, а свято, звісно, закінчилося солодкими пригощаннями.

Особливо весело і цікаво у нашому відділі буває під час літніх канікул. 1 червня — Міжнародний день захисту дітей — це не тільки початок літа, а ще й перший день «свободи», який проходить у нашій бібліотеці під гаслом «Бібліотека без меж». На читачів завжди чекає велика святкова програма, і всі заходи на їхнє задоволення проводяться на вулиці. Залюбки малеча бере участь у конкурсі малюнку на асфальті «Веселі маляки», презентації програми літнього читання, веселих музичних іграх і конкурсі караоке. Та найбільше люблять діти конкурс-розмальовку «Прощавай, щоденник!», під час якого вони розмальовують свої шкільні щоденники так, як їм підкаже їхня фантазія.

Що стосується літніх проектів у нашому відділі, то це завжди захоплюючі мистецькі подорожі «Здрастуй, Україно!», «Літо у Львові? Це цікаво!», «Навколо світу за 90 днів», кожна з яких дає можливість дітям якнайкраще розкривати свої творчі здібності. А закінчуються всі вони, як правило, підсумковим великим заходом. Наприклад, проект «Літо у Львові? Це цікаво!» завершився лицарським турніром (адже Львів — місто лицарів!); проект «Навколо світу за 90 днів» — святом Нептуна, під час якого читачі показали театралізоване дійство, в якому були задіяні і сам Нептун, і чарівні русалки і морська відьма, і медузи. Грізний Нептун провів підсумкову гру-вікторину, а русалки виконали для переможців чарівний танець. Були на святі і морські пірати, які, окрім музичних номерів, підготували для дітей рухливі ігри та конкурс на кращу поробку з мушлів і морських камінців. Найталановитіші з учасників, як завжди, отримали призи. Великою популярністю серед наших читачів користується бібліо-

течна арт-майстерня «Для умілих рученьят», де діти впродовж всього літа мають можливість займатися незвичними видами мистецтва: малювати міні-картини на каменях, ліпити фігурки з тіста, малювати кавою.

Та бібліотека — місце не тільки для розваг, це місце, де кожен може доторкнутися до вічної класики. Саме для цього три роки тому ми запровадили у бібліотеці тиждень класичної музики «Експромти», впродовж якого щодня у наших стінах звучить тільки класика як у живому виконанні, так і у записах. Для живого виконання ми запрошуємо наших партнерів — студентів Львівської музичної академії ім. М. Лисенка та вихованців музичної школи, які є і нашими читачами. Вони із задоволенням грають для своїх друзів та розповідають про творчість тих чи інших композиторів. Весну цього року наша бібліотека зустріла гучним святкуванням 200-річчя польського композитора та піаніста Ф. Шопена. «Березнева Шопеніана» являла собою велику пізнавально-творчу програму, в якій звучали твори композитора у записах та у виконанні бібліотекарів і дітей. Підготовлена нами мультимедійна програма «Шопен»: 200 років слави» цікаво і оригінально знайомила дітей з життям та творчістю видатного музиканта. А ще діти «побували» на справжньому балу і побачили такі незвичні для них танці, як: вальс, полонез, мазурка, визнали їх вишуканість та елегантність. Біля входу у бібліотеку наші активісти виліпили зі снігу білий рояль, на який поклали червону троянду. Цей неймовірний витвір мистецтва простояв дуже довго, поки не розтанув. А ще ми разом з дітьми розробили і оформили книжково-ілюстраційну виставку «Співець далекої Вітчизни», на якій, окрім літератури про творчість Шопена, знаходилися диски з музикою, мультимедійною презентацією і фільми. Один з них — «Піаніст» діти дивилися по декілька разів, і кожний з переглядів закінчувався жвавим обговоренням та захопленням долею головного героя, якому музика Шопена декілька разів рятувала життя. Дехто з читачів поставив перед собою мету: навчитися грати на роялі.

Глибше і більш цікаво для дітей розкрити прекрасний світ мистецтва нам допомагають зустрічі з відомими митцями Львова. Хто тільки не побував у наших стінах: і зірки естради, і художники-ілюстратори з видавництва, і актори театрів та цирку! Кожна зустріч із талановитою людиною обов'язково перетворювалася на справжнє дійство: з художником це був цікавий майстер-клас з ілюстрування книжок, а з актором театру — екскурсія за куліси та безкоштовна вистава. Дехто з дітей, які побували на творчій зустрічі з артистами цирку, що проходила у бібліотеці, навіть записалися до циркової студії «Юність». Вдячні аплодисменти на честь бібліотекарів прозвучали від актора театру «Воскресіння» Андрія Душного, який був гостем бібліотеки. Як виявилось пізніше, Андрій — колишній читач однієї з бібліотек нашої

централізованої системи, і його творчий шлях розпочався з бібліотечного театрального гуртка. Він розповів дітям про те, що будучи не дуже сумлінним учнем і не дуже слухняним сином, увесь свій вільний час проводив у бібліотеці, залюбки граючи у виставах. Недаремно його вчителів та батьків читачів, запрошених на одну з прем'єр, вразив талант і успіх хлопця. «Якби не бібліотека — не знаю, ким би я зараз був» — ці слова актора відомого театру прозвучали, як щира вдячність усім бібліотекарям.

Присутність відомих людей на наших заходах — велике свято для читачів, але організувати такі зустрічі часом не так вже й легко, бо творчі люди завжди дуже зайняті. Впровадження проекту бібліотечних світлин «І все це Львів» та фотоконкурс «Мій домашній зоопарк» наштовхнули нас на ідею влаштувати нашим юним фотомайстрам зустріч із всевітньо відомим фотомитцем, лауреатом Національної премії України ім. Т.Г. Шевченка Василем Пилип'юком. Це було не просто, однак після тривалих перемовин пан Василь, незважаючи на брак часу, все ж таки зустрівся з нашими читачами і подарував їм три години теплої спілкування. Майстерно підготовлена працівниками відділу мультимедійна презентація творчості В. Пилип'юка вразила не тільки наших глядачів, але й самого Маестро, який прокоментував кожен свою роботу. Затамувавши подих, насолоджувалися діти красою світлин майстра. А як хвилювалися вони, коли він оцінював їхні творчі роботи, представлені на виставці «Мій домашній зоопарк», як пишалися, коли чули схвальні слова. Наш гість визнав, що, відповідаючи на численні запитання дітей, він начебто заново пройшов весь свій творчий шлях — від першого фотоапарату до всевітнього визнання. Під кінець зустрічі пан Василь подарував бібліотеці свої чудові фотоальбоми та запросив дітей до галереї «Світло й Тінь» на екскурсію, яку провів сам. А така честь випадає тільки найбільш поважним відвідувачам!

Розвивати у дітей почуття прекрасного, відкривати перед ними безмежний і загадковий світ мистецтва нам допомагають новітні технології, і більше за все Інтернет. Завдяки його можливостям проводимо для читачів «Віртуальні мандрівки», які знайомлять їх з музеями всього світу. Діти вже «побували» у найвизначніших з них: Прадо, Ермітаж, Луврі. Цього року плануємо «завітати» до музеїв мадам Тюссо, Сваровські, інопланетян, марципанів, поганого мистецтва, ляльок, Сальвадора Далі. Не обділено увагою і наше місто Львів — місто прекрасних музеїв та галерей. Готуючись до зустрічі гостей чемпіонату світу з футболу, ми розробили в нашій ЦБС проект «Від Року туризму до Євро-2012», розрахований на чотири роки: з 2009 по 2012. Заходи 2009 року «Львів — місто ідеальних взаємин» — це своєрідна школа етикету, ввічливості, толерантного ставлення до людей різних національностей та віросповідання. У 2010 році працюватимемо за напрямом «Львів — місто неповторної краси». Для того, щоб правильно і цікаво відповідати на запитання гостей міста, треба самим його добре знати. Для цього наші читачі самостійно розробили такі цікаві екскурсії, як: «Казки старого ліхтаря», «Музей ідей», «Будинок з химерами», «Диво-фонтани», «Хто тримає львівські балкони», які складають цикл під назвою «Невідомий Львів» і розкривають багато таємниць нашого чудового міста. Вже котрий рік поспіль діти беруть участь у міській акції, що проводиться у Всесвітній день музеїв, відвідуючи їх безкоштовно. Після екскурсій знову виникає потреба посперечатися про те, чи потрібні музеї в епоху Інтернету. «Так, потрібні!» — вирішують діти, бо важливо не тільки побачити експонати, а й відчутти атмосферу і подих часу.

Ми вважаємо, що усі діти талановиті. І якщо до різноманітних студій приймають особливо обдарованих, то у бібліотеці можливість проявити себе має кожна дитина. Нашим читачам у цьому допомагає бібліотечний театр книги «Гібрикон», у якому спільно працюють і діти, і їхні батьки, які не поступаються творчою фантазією своїм дітям, зі смаком розробляють і шиють театральні костюми, підбирають аксесуари, роблять чудові зачіски та майстерно накладають грим. Театр має своїх маленьких акторів і декілька вистав у своєму репертуарі, а до кожної визначної дати тут обов'язково готується прем'єра, наприклад, до року Гоголя — «Різдвяний балаган» за повістю «Ніч перед Різдвом», а до року Андерсена — «Свинопас». Вистава «Різдвяний балаган» входила до програми заходів бібліотечного дня гоголівської чудасії. В цей день можна було переглянути ще й мультики та фільми за творами Гоголя, взяти участь у конкурсі малюнку «Диканьківський вернісаж». Найсміливіші слухали містичну оповідку «Гоголь: між казкою і реальністю» в темряві при свічках, де в напружені моменти оповіді з виставки «Наш Гоголь» падали додолу книжки та згасали свічки. Атмосферу справжньої гоголівської «Ночі перед Різдвом» допомогли створити чудові костюми, грим, декорації, справжні вареники, а головне, талановита гра акторів «Гібрикону».

У найбільшому захваті були юні актори від творчо-ігрових годин «Давай озвучимо мультфільм!» та «Гаррі Поттер-7 знято!», під час яких вони могли відчувати себе справжніми режисерами, акторами та навіть ... перекладачами. Для роботи діти вибрали мультфільм «Жив був пес», озвучений російською мовою відомими акторами, і вирішили перекласти його українською. Послухавши інформацію про створення самого мультфільму, розібравши моменти озвучення та поділивши між собою ролі, юні актори взялись за роботу. Результат був приголомшливий: улюблений мультик, озвучений голосами дітей, подивилося багато глядачів. Коли в бібліотеці з'явилася книжка Д. Ролінг «Гаррі Поттер — смертельні реліквії», наші читачі, прочитавши її, подумали: «А як би виглядав фільм про улюбленого героя, знятий в Україні?». Відтак у їхньому творчому доробку з'явився уявний фільм про пригоди хлопця-чарівника.

Із задоволенням займаються діти і в бібліотечній образотворчій студії «Чарівна акварелька». Спочатку на заняттях вони тільки малювали, але дитяча цікавість взяла своє, і тепер перед кожним заняттям за допомогою мультимедійної презентації діти вивчають стилі та жанри образотворчого мистецтва, творчість художників, відвідуючи для цього ще й музеї та виставки. Для маленьких студійців розроблено цикл творчих годин «Музика у барвах», під час яких малюки слухають інструментальну п'єсу, написану тим чи іншим композитором спеціально для дітей (наприклад: «Баба-Яга» П.І. Чайковського) і намагаються відобразити почуте на папері. Бібліотекар навмисно не називає музичного твору, а тільки дає коротку інформацію про композитора і разом з малюками розбирає характер п'єси, а потім звучить музика, і діти починають малювати. А найцікавіше, роздивляючись малюнки, відгадати, як же називається музичний твір! Для студійців середнього і старшого віку розроблено цикл мультимедійних проєктів «Бенефіс однієї картини», під час перегляду яких діти дізнаються про творчість художника, про епоху, в якій він творив, про жанр картини, самі описують зображене, шукають художні і музичні асоціації. А потім намагаються намалювати щось своє в такому ж стилі. І жодна з дитячих робіт не залишається без уваги, всі вони займають достойне місце на бібліотечному вернісажі «Сто маленьких

шедеврів». Наші студійці шойно чують про міський конкурс малюнку, то завжди намагаються взяти у ньому участь і дуже часто займають призові місця. Дитячі роботи членів студії «Чарівна акварелька» друкуються у періодичних виданнях і навіть їздили до Польщі на виставку. Але найбільшим досягненням студії була участь у львівському «Параді левів», під час якого діти разом із відомими людьми розмальовували фігури левів. Першу перемогу ми здобули, змагаючись майже з професіоналами — учнями художньої школи ім. О. Новаківського! Одного нашого лева продали на аукціоні, а на виручені гроші облаштували дитячий ігровий майданчик біля дитячої лікарні Охматдит. На табличці, прикріпленій до однієї з гойдалок, вказано імена та прізвища дітей-учасників «Параду левів» та слова щирої подяки від міста. Другий наш розмальований лев був подарований чудовому місту Вінниці.

Читачі нашої бібліотеки вміють не тільки гарно малювати та проявляти свої акторські здібності, вони ще й гарно співають та самі пишуть пісні! Одну з них «Бібліотека» було написано до Всеукраїнського дня бібліотек. Зворушливі та приємні слова цієї чудової пісні «Бібліотека — наш рідний дім!» вже встигли облетіти все місто.

З відкриттям мультимедійного центру «Флешк@» у наших користувачів з'явилася можливість поринути у світ мистецтва через сучасні технічні засоби. Зона мультицентру під назвою «Мультимузика» спеціально виділена для дитячої творчості та музичного розвитку. З допомогою Інтернету читачі потрапляють у казковий світ музики, роздивляються ілюстрації, фотосвітлини та перечитують матеріали про композиторів і музикантів, а також влаштовують мультимедійні презентації. Надзвичайно цікавою виявилася музична гра «Фабрика пісень», поштовою до проведення якої стало популярне телешоу «Фабрика зірок — 3». З допомогою комп'ютера діти відшукували «мінусівки» та тексти улюблених пісень, вчили їх, записували на диктофон мобільного телефону, переносили записи пісень на комп'ютер, а вже з комп'ютера — на диск. Девізом кожного бажаючого стали слова: «Свій диск — це реально!».

Необмежені таланти наших читачів наштовхнули нас на думку створити пісню-подяку спонсору нашого мультицентру — мережі ресторанів МакДональдз. Вперше вона прозвучала у виконанні дітей на відкритті мультицентру «Флешк@» і так сподобалася представникам МакДональдз, що вони попросили записати цю пісню на диск та подарувати їм. Пісня поїхала до Києва, і наших талантів теж хочуть запросити до столиці для живого виконання цього музичного подарунку. Запис пісні у справжній студії для дітей — це здійснення заповітної мрії! Допомагав їм наш працівник Ігор Харачко, який вже багато років поспіль веде зустрічі у бібліотечному музичному салоні «Камертон». Пан Ігор гарно співає і грає на гітарі, і діти з нетерпінням чекають нових цікавих зустрічей з ним. А ми, бібліотекарі, в свою чергу, щодня чекаємо наших улюблених читачів, чекаємо їхні нові ідеї, ділимося з ними планами на майбутнє, щоб знову і знову почути від дітей: «Бібліотека — наш рідний дім!».

Оксана Розмірська,

зав. відділом обслуговування читачів–учнів 5–9 класів
Херсонської обласної бібліотеки для дітей

Урок читання у Херсоні

(нотатки з обласної акції, приуроченої до Всеукраїнського дня бібліотек — 2009)

«Читання... закладене в основу навчання і є одним із найнеобхідніших навичок у житті.[...]

Люди, які вміють добре читати, роблять внесок у створення процвітаючого, працездатного суспільства. У той же час вони самі живуть більш насиченим життям»

World Book Encyclopedia

Французькі парфумери розділяють аромати на два типи: ті, що відчуються лише на тілі, і ті, які залишають за собою приємний і незабутній шлейф. Тридцятого вересня на Херсонщині у кожній школі, у кожному класі відбувся обласний відкритий урок читання, який, точнісінько як другий тип французьких парфумів, залишив по собі цілий шлейф спогадів та нове розуміння терміну «читання». Адже діти мали зустрічі з успішними людьми різних професій: бізнесменами, журналістами, акторами, письменниками, книговидавцями. Вони говорили зі школярами про роль книги в своєму житті, в роботі, у творчості, читали уривки зі своїх улюблених книжок дитинства, розповідали про те, що на сьогодні означає «бути інформаційно грамотним», «читати з задоволенням», «читати для досягнення успіху». Окрім уроків–зустрічей, були і літературні уроки–ігри, уроки–конкурси і, навіть, уроки–спектаклі. Тож можна без вагань стверджувати, що на Херсонщині у Всеукраїнський день бібліотек відбулося справжнє свято читання. Спираючись на спільний наказ обласних управлінь освіти і науки та культури і туризму, відкритий урок читання провели районні, міські та сільські бібліотеки для дітей, дитячі структурні підрозділи публічних бібліотек і шкільні бібліотеки області. Звичайно, до цієї акції долучилися всі відділи обслуговування обласної дитячої книгозбірні. На відкритий урок у бібліотеку було запрошено спеціальну гостю — відому українську дитячу письменницю Марину Павленко, переможницю багатьох літературних конкурсів, у тому числі «Коронація слова» та «Гранослов». Шестикласники херсонської школи № 30 були просто у захваті від літературного ток-шоу «Книга вже написана, і читаю я...», під час якого вони поспілкувалися з доброю і цікавою людиною, представницею унікальної читаючої родини Павленків та задали їй свої нескінченні запитання. Врешті-решт навіть запропонували пані Марині написати детектив про їхню школу.

Заходи, які передували відкритому уроку, і сам урок переконали, що книга не здає свої позиції, що більшість школярів люблять читати, хіба що читання набуло нових форм. От і цього разу діти дізналися про читання «живої книги» по-великобританськи та про всесвітній рух, що отримав назву «буккросінг».

Марина Павленко зустрічалася і з обдарованими дітьми — членами літературної студії «Контур» та прес-клубу «Струм», із вихованцями обласної школи–інтернату, завітала до школи гуманітарної праці, читала вголос дітлахам із шкіл № 1 та № 47.

Значна роль в організації цього уроку покладалася на волонтерів, що працюють у бібліотеках у рамках обласної акції «Читай — і стань успішним!». Активна у цей день волонтерська бригада школи № 46 ознайомила п'ятикласників із творчістю відомого дитячого письменника Всеволода Нестайка. Виразне читання волонтерами уривків із його найвідоміших творів заінтригувало дітей, які захотіли й самі прочитати «Тореадорів з Васюківки», «У Країні Сонячних Зайчиків», «П'ятірку з хвостиком»... Сподіваємось, що веселий дитячий ентузіазм у майбутньому переросте у палке бажання читати гарні книжки.

Бібліотекарі молодшого відділу розповідали учням 4-Б класу ЗНЗ № 48 про те, як святкує день народження книжка у видавництві. Діти довідалися, що таке поліграфія, друк, оздоблення, ілюстрації тощо. А допомагали їм читачі–волонтери із цієї ж школи, які вирішили обов'язково прочитати малюкам хоча б по одній книжці сучасних українських видавництв та створити у класі бібліотечку з таких новеньких книжечок. Цікава ідея! Чи не так?

Дещо під іншим кутом відбулася у цей день неформальна розмова «З книгою тет-а-тет» із головою правління кредитної спілки «Народна довіра» О. Синюком. Слова такої успішної та цілеспрямованої людини про важливість читання звучали для одинадцятикласників ЗНЗ № 52 неабияк переконливо. З цікавої бесіди з херсонським письменником Леонідом Марченком учні 6-Б класу гімназії № 20 довідалися ще про один бік читацької діяльності: як за допомогою документів і книжок можна встановити історію свого роду. Пан Леонід розповів дітям про те, як, працюючи в архіві, він з'ясував, звідки походить його прізвище. Спілкування з письменником–дослідником допомогло учням краще зрозуміти, що читання і пошук

інформації у книжках є насправді дуже захоплюючою справою.

У незвичайному форматі уроку–спектаклю відбувся відкритий урок у відділі мистецтв обласної дитячої книгозбірні, на якому стати учителем читання у 6-А класі школи № 52 бібліотекарі запропонували народному артисту України, акторові Херсонського обласного музично-драматичного театру ім. М. Куліша Анатолію Манойлу. Непомітно наклеївши вуса, «учитель»–актор несподівано перетворився на Тараса Григоровича Шевченка і за короткий проміжок часу професійно продемонстрував нерозривний зв'язок між книгою, читанням і театром. Про магію читання у своєму житті та у долі видатних людей, з якими щодня знайомить відвідувачів, розповів науковий співробітник Херсонського художнього музею ім. О. Шовкуненка Сергій Немцев. На прикладах життя і творчості великих поетів і художників йому вдалося показати малюкам 2-А і 2-Б класів ЗНЗ № 36, як поезія може надихнути творця на написання неповторного живописного полотна і, навпаки, як творіння майстрів пензля викликають до

життя незабутні поетичні рядки. Незвичайною була і зустріч школярів 5-А класу гімназії № 6 з головним редактором дитячої газети «Кіт Копейкін і Ко» Оксаною Ніколаєнко, яка завітала до них у супроводі талісману газети Кота Копейкіна і розказала, як можна цікаво і змістовно провести час, читаючи освітні, дозвілєві та періодичні видання. Відділ інтернет-послуг ОДБ підготував до цього дня слайд-презентацію «Світ електронних книг XXI ст.» та запропонував учням 6-Б класу школи № 50 подискутувати про переваги книги друкованої над електронною і навпаки, а також про зручність і вади аудіокниг. На завершення волонтерка Корпусу Миру США в Україні Дебора Горофало, журналістка за фахом і бізнес-вумен по життю, розповіла про те, що читають підлітки за кордоном, як можна стати письменником в Америці, як здобути Нобелівську премію у галузі літератури тощо. До речі, мама і кузина Дебори — письменниці, від яких під час зустрічі Херсонська ОБД отримала їхні книжки з автографами у подарунок. Також пані Дебора провела огляд найпопулярнішої се-

ред американських підлітків художньої літератури та презентувала нові відеOVERSII світових бестселерів (із фонду сектору літератури іноземними мовами), довівши таким чином, що кінематограф не може існувати без літератури.

Відкритий урок читання став масштабною акцією. Лише працівники ХОБД провели різноманітні заходи у 26 класах 12 шкіл, не кажучи вже про самовіддачу шкільних бібліотекарів, які заради популяризації читання влаштували у цей день яскраві і незабутні читацькі шоу. Акцію підтримало і обласне телебачення, влаштувавши круглий стіл, гості якого обговорювали питання, як повернути книзі та читанню авторитет і привабливість в очах дітей. Один з учасників обговорення Артем Олександрович Кияновський, директор НВК «Школа гуманітарної праці», депутат обласної ради говорив про виховання читацького смаку у родині на кращих зразках класичної дитячої літератури, про особистий приклад батьків та сімейне читання як фактор зміцнення духовної близькості в родині. Літературний редактор київського видавництва «Грані-Т» Олена Мовчан підняла питання про необхідність активної популяризації серед підлітків сучасних книг, які співзвучні з проблемами та світорозумінням наших дітей, близькі їм мовою, проблематикою і героями («феномен Гаррі Поттера»). Письменниця Марина Павленко висловила свій захват від ідеї проведення відкритого уроку читання, враження від зустрічей з юними херсонцями; говорила також про необхідність створення різноманітних проектів і програм, проведення конкурсів, які спонукатимуть дітей до читання, та про роль видавництва і книгарень у цьому процесі. Для прикладу були названі відомий проект видавництва «Грані-Т» — видання серії «Життя знаменитих дітей» та регіональний конкурс «Найкращий відгук на сучасну дитячу прозу», що вперше відбувається в Україні з вересня 2009 року. Про те, як зробити сучасні твори херсонських авторів доступними дітям, та про важливість вивчення літератури рідного краю в школі вів мову письменник Василь Загороднюк — голова обласної організації НСПУ. Гості обговорили широке коло питань, пригадали свою «читацьку кар'єру» і дійшли висновку, що кожна з таких акцій має свій позитивний вплив на популяризацію престижності читання. Дуже добре, що у розвинених країнах ці проблеми виносяться на державний рівень. У Данії, Швеції, Німеччині, Польщі, Росії є національні програми підтримки читання, там читати стало просто модним, а новинки з полиць розмітають, простоявши у черзі ще до відкриття книгарні. Маємо надію, що і в нашій країні вже настають такі гарні часи, і що серед наших дітей читання також стає модним.

Недаремно в епіграфі до статті, взятому з *World Book Encyclopedia*, стверджується, що саме люди, що читають, роблять найбільший внесок у розвиток і процвітання своєї країни. Тож залишилося лише розставити пріоритети...

Наталія Саліна,
зав. сектором розвитку бібліотеки та зв'язків з громадськістю
Світлана Загребська,
працівник сектору розвитку бібліотеки та зв'язків з громадськістю
Харківської обласної бібліотеки для дітей

День відкритих дверей

«Бібліотека — вірний друг наш назавжди» — під таким гаслом у Харківській обласній бібліотеці для дітей пройшов черговий день відкритих дверей. Такий святковий захід дозволяє якомога ширше репрезентувати як саму бібліотеку, так і різноманітні форми та методи залучення до неї нових читачів, підтримувати контакти з постійними відвідувачами.

Проведенню заходу передувала робота із засобами масової інформації — на телебаченні, радіо, в обласних газетах, освітніх і громадських закладах, на інформаційному сайті міста розміщувалися оголошення про час і зміст заходу, на який були запрошені представники масмедіа, школярі та студенти з різних куточків міста та області. Протягом дня у фойє бібліотеки лунала весела музика, а на відвідувачів чекала велика урочиста програма. Біля центрального входу юний Бібліюшка — вірний страж нашої бібліотеки з великим плакатом—запрошенням радо вітав гостей, а казкові персонажі, які «зійшли» зі сторінок книжок для знайомства з читачами, провели їх найпотемнішими стежинками Книжкового Царства, повідали історію створення бібліотеки та ознайомили з безцінними скарбами, що зберігаються у ній.

Низка урочистих заходів розпочалася електронною презентацією бібліотеки «З книгою через століття і країни». Для першокласників відділення дошкільного виховання Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди було проведено огляд нової літератури, під час якого студенти пригадали історію виникнення перших бібліотек, створення книги, занурилися в складний процес її виготовлення, згадали першодрукарів. Інтелектуальний поєдинок «Книжкова палата», в якому вони взяли участь, допоміг систематизувати набуті раніше знання з теорії літератури та бібліотечної справи, а літературна гра «Простіше простого» — визначити сучасні відповідники давньоруським словам маловживаної та застарілої лексики у творчості поетів та письменників XVIII–XIX ст.

Майбутні вчителі — постійні читачі бібліотеки, адже у фондах книгозбірні вони завжди знаходять чимало цікавої і корисної літератури для навчання та подальшої роботи з дітьми. Співпраця бібліотекаря і майбутнього вчителя взаємовигідна, адже, об'єднавши зусилля, легше виховувати з раннього дитинства грамотну, гармонійно розвинену особистість.

Не менш цікавим був і наступний захід. Уже багато років у бібліотеці існує добра традиція: п'ятикласники проходять театралізовану церемонію — «Посвяту в читачі». Маленькі читачі, що обслуговувалися на молодшому від-

ділі, набули чимало знань, але Мудра Сова та її помічники Вінні-Пух і П'ятачок повинні все ж таки переконатися у тому, чи справді діти люблять читати, і чи добре вони знають літературних героїв. Для того, щоб виявити обізнаність дітей, їм пропонується багато складних загадок, конкурсів, зустріч з підступною Капостою, яка змушує школярів проявляти неабияку літературну ерудицію, щоб допомогти Буратіно повернути ключик від чарівної Країни знань. З усіма завданнями діти справилися успішно, довівши, що вони є справжніми книголюбамі і гідні звання читачів Царства книг Мудрої Сови.

У цей день відбувся і заключний етап «Літніх читань» — «Золотий формуляр». Розуміючи, що саме книга може прикрасити дозвілля дитини і розширити коло її читацьких уподобань, ми щороку під час літніх канікул проводимо для своїх читачів цікавий конкурс «Подорож країною «Читалія». Цього року у ньому брали участь не лише харків'яни, а й читачі області, які також проявили бажання випробувати свої сили. Школярі мали чудову нагоду здійснити подорож дорогою «Читалія». Їхній шлях пролягав через 8 імпровізованих країн: «Казка», «Герой», «Саморобка», «Лічилка», «Загадкова посмішка», «Заповідник», «Маги і чаклуни» та «Іноземна мова». У кожній з них учні обов'язково робили зупинки, під час яких з великою зацікавленістю слухали розповіді товаришів, невимушено ділилися своїми враженнями про прочитане, улюблених авторів і героїв. Вони не були пасивними читачами, бо за умовами конкурсу мали продемонструвати творчі здібності, фантазію, мистецький смак. Пластилін, кольоровий папір, фарби, швейна фурнітура, фітоматеріали допомогли їм передати свої почуття і враження від прочитаного. Виставка дитячих робіт видалася цікавою та оригінальною. Вона не залишила байдужих і викликала до себе невіддільний інтерес гостей свята та відвідувачів.

У нашій бібліотеці вже багато років під керівництвом Олени Мосієнко — справжнього професіонала, актриси Харківського академічного драматичного театру ім. О.С. Пушкіна діє аматорський «Театр на колесах», акторами якого є працівники бібліотеки. Цікава інсценівка уривку з повісті Миколи Носова «Вітя Малеев у школі і вдома» не тільки подарувала дітям велику естетичну на-

солоду, але й допомогла згадати правила користування книгою і спонукала до виховання бережливого ставлення до неї. Наприкінці заходу в урочистій та дружній атмосфері відбулося підведення підсумків конкурсу. Переможці були нагороджені почесними грамотами та книжками, а володарем «Золотого формуляра» став учень четвертого

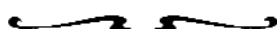
класу Харківської гімназії «Очаг» Ігор Архипенко. Приємно, що всі учасники також отримали подарунками — цікаві книги.

Програма цього святкового дня була дуже насиченою і різноманітною. Ліцеїстів Харківського державного технічного університету будівництва та архітектури чекали перше знайомство з бібліотекою, огляд профільної літератури, електронна презентація і отримання почесного права стати читачем бібліотеки. До 100-річчя від дня народження видатної народної художниці України Марії Приймаченко у відділі творчої роботи та дозвілля дітей підготували цікаву розповідь про життя цієї простої жінки, наділеної неабияким талантом. Для багатьох під-

літків, яких схвилювала її доля, роботи майстрині стали справжнім відкриттям. Всім було так цікаво, що по закінченні не хотілося розходитися. Емоційно схвилювана молодь з неабияким задоволенням ще довго розглядала книжки та альбоми з репродукціями картин художниці, що є у фонді бібліотеки.

Більш ніж за 70 років свого існування Харківська обласна бібліотека для дітей прищепила любов до книги не одному поколінню читачів, які, навіть подорослішавши, не забувають свою рідну бібліотеку. І дуже приємно відчувати, з якою повагою та розумінням ставляться до нас, бібліотекарів, діти та молодь. Ось, наприклад, цього року талановитий одинадцятикласник Харківського ліцею мистецтв при Харківській державній академії дизайну та мистецтв Данило Ревковський, закоханий не тільки у мистецтво, а й у літературу, зробив подарунок бібліотеці з нагоди професійного свята — розмалював віконні вітрини бібліотеки. Хлопець зобразив на фасаді свою улюблену героїню з Гріннівських «Пурпурових вітрил»: в очікуванні коханого його Асоль сидить на березі моря з книжкою.

Всі ми добре розуміємо, що читачами не народжуються, що саме дитячі бібліотеки покликані формувати та виховувати юного читача, і що від методів, засобів залучення до читання залежить, наскільки високою буде читачка активність дитини, її любов до книги. День відкритих дверей у нашій бібліотеці є символічною ознакою того, що тут завжди радо чекають на своїх відвідувачів і пропонують їм найкраще — Книгу та роблять усе для того, щоб у кожній дитини любов до неї залишилася на все подальше життя.

заступник директора з наукової роботи Чернівецької обласної бібліотеки для дітей

Прохіра Рудая,

Ми вшановуємо пам'ять Шевченка

Хто ким би став у цьому світі,
Куди б поділа доля нас,
Якби не голос «Заповіту»,
Якби не батько наш Тарас?!

Василь Васкан

Літературно-музичним театралізованим дійством «Поклін тобі, Тарасе» розпочалися Шевченківські дні в Чернівецькій обласній бібліотеці для дітей. Імпровізована сцена читального залу прикрашена рушниками, керамічними глечиками, ліворуч стоїть хата, коло неї лавка, тин, а за ним квіти, соняшники. Під портретом Т. Шевченка, що висить праворуч на стіні, для молодших школярів розгорнуто велику книжкову виставку «Уклін тобі, Тарасе!».

Діти і працівники бібліотеки у вишиванках. Актори — учні 4-6 класу загальноосвітнього навчального закладу № 3 м. Чернівці разом із класоводом Ольгою Едуардівною Березовською і працівниками бібліотеки відтворили на сцені дитячі роки маленького Тараса: його розмову з мамою про зірки на небі і про те, що небо тримається на стовпах; бесіди з дідусем про Чумацький шлях та навчання в дяка.

Потім маленькі читачі декламували вірші Кобзаря «Мені тринадцятий минало», «Садок вишневий коло хати», «Зоре моя вечірняя», «Тече вода з-під явора» та ін. А закінчилося дійство виконанням «Заповіту» в музичному супроводі. З неабиякою зацікавленістю наш захід разом з дітьми, їхніми батьками та однокласниками подивилися і бібліотекарі освітянських бібліотек області — учасники курсів підвищення кваліфікації в ОІППО, що проходили на базі Чернівецької обласної бібліотеки для дітей. Інформація про проведення заходу прозвучала у передачах державного обласного телебачення «Буковина» та міської ТРК.

У ці дні відвідувачам бібліотеки було представлено виставку робіт учасників I туру Всеукраїнського конкурсу дитячої творчості «У вінок Кобзаря ми влітаємо майбутнє». У ньому взяли участь діти віком від 11 до 16 років Герцаївського, Глибоцького, Заставнівського, Кіцманського, Новоселицького, Путильського, Сокирянського, Сторожинського районів області та читачі дитячих біб-

ліотек міста. Найбільшу майстерність учасники конкурсу проявили у номінаціях «Малюнок до творів Кобзаря» (формат А-3, А-4) та «Кобзар» у моєму житті та у житті моєї родини» (на кращий прозовий твір). Переможцями стали: у номінації «Кращий малюнок до творів Кобзаря» — Анастасія Величко з м. Кіцмань (14 р.), Діана Гаркуша з с. Оршівці Кіцманського р-ну (15 р.), Валентина Довганюк з м. Новоселиця (11 р.), Ольга Карп'юк з с. Ст. Вовчинець Глибоцького р-ну (15 р.), Костянтин Кулик з м. Кіцмань (14 р.) та Сергій Малиш з смт Путила (15 р.); у номінації «Краща вишивка» — Даніела Козачук з с. Ропча Сторожинецького р-ну (15 р.), Грета Опасець з м. Сторожинець (14 р.), Христина Саука з м. Новоселиця (14 р.); у номінації «Краще поетичне слово про Кобзаря» кращими визнано роботи: «Ми слухаєм тебе, Тарасе» Тетяни Їжицької з м. Сокиряни (16 р.), «Я нащадок Кобзаря» Василя Кермача з с. Розтоки Путильського р-ну (14 р.), «До Шевченка» Юлії Кушнір з с. Черепківка Глибоцького р-ну (15 р.), «Про що думаєш, Тарасе?» Павла Фуштея з м. Заставна (14 р.) та «Встань, Кобзарю» Каріни Чіботару з с. Тернавка Герцаївського р-ну (14 р.); у номінації «Кращий прозовий твір на тему «Кобзар» у моєму житті та у житті моєї родини» відзначено Майю Рубанець з смт Глибока (11 р.), Світлану Сабуру з с. Стара Жадова Сторожинецького району (11 р.), Ольгу Савчук з с. Нова Жадова Сторожинецького р-ну (15 р.), Євгенію Церу з с. Нові Бросківці Сторожинецького р-ну (14 р.) та Андріану Шанюк з с. Зелений Гай Новоселицького р-ну (11 р.).

Глибокі знання творчості Т. Шевченка проявили учні 9-х класів ЗНЗ № 2 і № 3 під час проведення літературного турніру «Вивчаємо «Кобзар» Т.Г. Шевченка». До заходу було підготовлено ретро-виставку «Кобзарю» Т.Г. Шевченка — 150», яка ознайомила дітей з виданнями «Кобзаря» різних років ХХ ст. Виставку прикрашали кобза, вишитий портрет Тараса Григоровича та вишиті рушники.

Успішно пройшло засідання клубу «Цікаві зустрічі» на тему «Шевченко і Буковина», на яке було запрошено журналіста, публіциста, краєзнавця, редактора, видавця, уродженця с. Ломачинці Сокирянського р-ну Чернівецької області, а нині чернівчанина Юхима Семеновича Гусара, 65-річчя від дня народження якого ми відзначали 7 січня

2010 року. До заходу у бібліотеці було оформлено книжкові виставки «Світлиця Шевченкового заповіту» та «Золоті імена Буковини». Учасники цієї зустрічі — семикласники ЗНЗ № 2 та гімназії № 3 із захопленням слухали розповідь краєзнавця про місця, пов'язані із Великим Кобзарем. І хоча Тарас Григорович ніколи не був на буковинській землі, його ім'я і твори добре знали буковинці ще з 60-х років ХІХ ст. Своєю творчістю і своїм життям Кобзар став натхненником таких прогресивних письменників Буковини, як: Є. Ярошинська, О. Кобилянська, І. Діброва, Д. Макогон. Саме під його впливом формувалися буко-

винські літератори М. Марфієвич, Д. Загул, Ю. Федькович, В. Кобилянський, М. Івасюк та багато інших. Шевченка люблять і шанують усі — і прості люди, і влада. Свідченням цього є хоча б те, що на Центральній площі міста навпроти міської ради 25 травня 1999 року постала скульптура Великого Кобзаря у бронзі, авторами якої є М. Лисаківський та П. Лемський. Ім'я Шевченка носить також один із найстаріших парків м. Чернівці — Центральний парк культури і відпочинку, в якому люблять проводити свій вільний час малята і дорослі чернівчани та гості міста.

Вулиця, на якій знаходиться наша обласна бібліотека для дітей, теж носить ім'я Т.Г. Шевченка і її можна назвати ще Меморіальною, бо на будинках, розміщених на ній, встановлено 10 меморіальних дощок. У двох з цих будинків проживала буковинська орлиця Ольга Кобилянська, яка зустрічалася тут з видатною українською письменницею Лесею Українкою; у будинку № 55 — визначний український філолог, громадський діяч, професор Чернівецького університету, академік АН України Степан Смаль-Стоцький, наукові дослідження якого «Ритміка Шевченкової поезії», «Тарас Шевченко. Інтерпретації», «Останній рік Шевченкової поезії» високо оцінюються і сьогодні. Свого часу в нього гостювали М. Лисенко (1904 р.), М. Коцюбинський (1909 р.), І. Франко (1913 р.). Жив і творив на цій вулиці у будинку № 84 з 1883 по 1919 р.р. відомий художник Юстин Пігуляк, який написав портрет Кобзаря та картини до його творів «Хустина», «Ой, одна я, одна», «Калина». Проживали тут також художниця Августа Кохановська, історик й етнограф Раймунд Кайндль (дійсний член історико-філософської секції Наукового товариства ім. Шевченка у Львові), народна артистка України Галина Янушевич — учасниця вистави «Катерина» М. Аркаса (за Т. Шевченком) Чернівецького муздрамтеатру ім. О. Кобилянської, історик і публіцист Георг Дроздовський. Меморіальна дошка на навчальному корпусі КНТЕІ свідчить про те, що саме у цьому будинку, колишньому готелі «Чорний орел», вперше ознайомився з творами Тараса Шевченка Юрій Федькович. Буковинський соловій називав Шевченка своїм батьком, учився в нього творити та боротися за краще життя українського народу.

Нинішнє покоління поетів Буковини складає шану Великому Кобзареві. Присвяти йому можна знайти у творчості Б. Бунчука, М. Бучка, В. Васкана, В. Вознюка, В. Демченка, О. Довбуша, В. Китайгородської, В. Колодія, М. Лютика, Б. Мельничука, В. Місевича, К. Міщенко, В. Михайловського, П. Палія, Т. Севернюк, Г. Тарасюк, М. Ткача, Г. Шевченка та інших авторів.

Працюючи з нашими читачами, ми намагаємося найповніше доносити до них спадщину Великого Кобзаря. Для більш ефективної роботи в цьому напрямі у бібліотеці створено теки-накопичувачі «Буковинська Шевченкіана», «Буковинці — лауреати Національної премії ім. Т.Г. Шевченка», «Буковинські поети — Т.Г. Шевченку».

Минатимуть роки, спливатимуть віки, а Тарас Григорович Шевченко та його твори залишатимуться безсмертними у пам'яті нащадків, бо є й будуть Україна і народ український.

головний бібліотекар відділу науково-консультативної підтримки бібліотек, соціології, інновацій та маркетингу Львівської обласної бібліотеки для дітей

Інноваційна мозаїка «Бібліоуспіх — 2009»

Традиційно підбиваючи підсумки за рік, Львівська обласна бібліотека для дітей акумулює все цікаве, що відбулося за цей час у бібліотеках області, в інноваційній мозаїці. Тож знайомтеся з приємними новинками року минулого.

З новосіллям, бібліотеко!

Новосілля за кошти місцевих рад відбулися у 2009 році в багатьох бібліотеках Львівщини. Керівники місцевої влади продемонстрували розуміння ролі бібліотек і своє бажання створити сучасну базу для їх якісної роботи.

* * *

У селі Держів Миколаївського району радінють: закінчено будівництво культурно-соціального центру, розпочате ще в 90-ті роки. З 1996 року місцева громада здійснювала будівництво за власні кошти і зробила практично неможливе — тепер у селі є новосінький клуб і чудова бібліотека. Такий приклад вартий наслідування!

* * *

У селі Більче Миколаївського району та селі Бабині Старосамбірського району сільські бібліотеки розмістилися в новозбудованих школах. На новосілля бібліотекарі отримали нові книжки і щиро дякували місцевій владі та сільській громаді за допомогу і підтримку.

* * *

Повністю змінилася бібліотека села Страшевичі Старосамбірського району. Після ремонту тут з'явилися просторий, чудово оформлений читальний зал, абонемент з фондом обсягом 8 тис. екз. книжок і гарний виставковий зал. Таким приміщенням може похвалитися далеко не кожна сільська бібліотека. І за все це селяни вдячні сільському голові Миколі Ляховичу, який знайшов кошти на її ремонт.

* * *

Бібліотека с. Ракобовти Буського району розташувалася в двох кімнатах з газовим опаленням у відремонтованому приміщенні сільського фельдшерсько-акушерського пункту. Ремонт здійснено завдяки фінансовій підтримці спонсорів та сільського голови.

* * *

У нові приміщення перебралися бібліотеки сіл Білий Камінь та Поморяни Золочівського району.

* * *

Тривалий час у гірському селі Орів Сколівського району бібліотечне приміщення потребувало капітального ремонту. Допоміг депутат районної ради, виділивши гроші для придбання будматеріалів, а ремонт здійснили власними силами.

* * *

Після капітального ремонту 30 січня 2009 року відкрила свої двері районна бібліотека для дітей м. Яворова. У реставроване приміщення завезено нові меблі, стелажі для книг, підлоги вкрито доріжками, на нових пластикових вікнах — фіранки, встановлено нові вхідні двері. Бібліотекарі щиро дякують райдержадміністрації за матеріальну допомогу у фінансуванні будівельно-ремонтних робіт і придбанні меблів.

Традиції меценатства

Український меценат і громадський діяч початку ХХ століття Євген Чикаленко любив повторювати: «Легко любити

Україну до глибини свого серця. Набагато важче любити її до глибини своєї... кишені!».

Обмеженість бюджетних коштів заважає повноцінній діяльності бібліотек. Тому дуже важливо знаходити людей, не байдужих до бібліотечних проблем. Традиції меценатства і дарування продовжуються. Бібліотекарі вдячні активістам ГО «Фронт змін» за 300 новеньких дитячих книг, подарованих районній дитячій бібліотеці м. Радехова на День бібліотек, і родині І. Шпегів з села Стоянів, яка передала сільській бібліотеці 250 чудових книг з власної колекції. До вирішення проблеми з дитячою літературою долучився й голова районного осередку ГО «Фронт змін», який з власної бібліотеки подарував сільській книгозбірні с. Павлів 50 сучасних книжок різної тематики.

* * *

Успіхом року для Львівської МЦБС для дітей стало відкриття мультицентру «Флешк@», створеного завдяки 125 тис. гривням, виділених компанією «МакДональдз». Цей принципово новий для центральної бібліотеки підрозділ поєднав можливості Інтернет і медіа-центру, ігрову, навчальну зони та книжковий клуб за інтересами. Тут сьогодні працюють такі зони, як: «Мультигра», «Мультикіно», «Книжковий клуб» та «Інформація on-line». З дня відкриття мультицентр завжди переповнений.

* * *

Бібліотека села Грабівець отримала в подарунок від Михайла Кінаша — голови Славської селищної ради, що на Сколівщині, нову цікаву літературу для дітей, куплену ним за власні кошти.

* * *

Небайдужим до проблем дитячих бібліотек виявився депутат міської ради, директор СТП «Торговиця», колишній читач Радехівської районної бібліотеки Роман Ковалик. Завдяки йому у 2009 році бібліотечний фонд Радехівської РДБ поповнився більше ніж на 300 гарних кольорових видань, які він подарував юним читачам. За багато років такої співпраці фонд дитячої бібліотеки збільшився на сотні нових книжок.

* * *

У багатьох бібліотеках області проходять акції «Подаруй бібліотеці книгу», учасники яких дарують бібліотекам книги.

Комп'ютеризуймося!

XXI століття — епоха Інтернету. Багато людей стверджують, що всесвітня павутина витискає книгу як джерело знань. Щоб спростувати це, бібліотекарі постійно шукають нові форми роботи, в яких традиційна популяризація книги вдало поєднується з новітніми технологіями.

Львівська обласна бібліотека для дітей активно співпрацює з бібліотеками сусідньої Польщі. Листування, віртуальні виставки, оголошення на веб-сторінках бібліотек — все це було б неможливим без комп'ютерних технологій. Минулого року читачі бібліотеки взяли участь у двох конкурсах дитячої творчості Публічної бібліотеки міста Тшебятова: «Конкурс на кращий логотип для бібліотеки» і конкурс малюнків «Намальований райдугою краєвид». Завдяки тому, що оголошення про конкурси було розміщено на сайті бібліотеки і «Читальні Слоника Дзвоника», їх учасниками стали діти з різних міст України: Києва, Ізмаїла, Львова. Всі

конкурсанти отримали призи і дипломи, а третьокласниця львівської школи Настя Шолудько стала переможцем 7 міжнародного конкурсу «Намальований райдугою краєвид» (<http://lodb.org.ua/kids/ua/konkursy>).

На жаль, поки ще не в кожній бібліотеці є комп'ютер, але про можливості Інтернету бібліотекарі розповідають дітям вже сьогодні. Незвичайне свято книги пройшло в бібліотеці села Чишки Пустомитівського району. До читачів завітав автор книги «Правдиві історії Чарівного лісу» Володимир Читай з її головним героєм — «господарем» віртуальної читальні Слоником Дзвоником. Діти разом з гостем відгадували загадки, вікторини, малювали і, можливо, вперше у житті «побували» у віртуальній бібліотеці.

У Сокальській районній бібліотеці для дітей свого Інтернет-центру немає, але вже впродовж двох років читачі ЦДБ та ЦРБ за узгодженим графіком мають можливість користуватися послугами Інтернет-центру бібліотеки для дорослих. Кожного вівторка діти міста отримують вільний доступ до всевітньої мережі. Тут вони не лише шукають додаткову інформацію для виконання завдань за шкільною програмою, але й беруть участь у віртуальних подорожах, Інтернет-тренінгах, готуються разом з бібліотекарями до проекту «Геймери комп'ютерного світу».

Інтернет-центр відкрито у міській дитячій бібліотеці м. Стрий. Комп'ютери придбано за сприяння міського голови. Назву Інтернет-центру «Павутинка» придумали самі щасливі відвідувачі.

Скориставшись послугами бібліотечного Інтернет-центру, 13-річний буський гімназист Віталій Кудирка переміг у вікторині «115 років електрифікації Львівщини», оголошеній в Інтернеті. Серед 54 учасників з різних куточків області хлопець не лише вірно відповів на 22 запитання з 23-ох, а ще й дав розширені відповіді на кожне з них. Віталій є активним читачем Буської РДБ, користувачем бібліотечного Інтернет-центру.

Бібліотекар — читач

«Дружба з батьками — це нелегко» — під такою назвою у міській дитячій бібліотеці м. Новий Розділ пройшов круглий стіл для читачів-дев'ятикласників, їхніх батьків і вчителів. Бути відвертими в розмові було складно і дітям, і дорослим, саме тому добрі поради шкільного психолога дуже допомогли у проведенні цієї зустрічі.

У районній бібліотеці для дітей м. Городка добрим словом і гарною книгою намагаються вплинути на психологічний стан дитини. Тут бібліотекарі створили куточок психологічної допомоги, в якому встановлено анонімну скриньку «Мені важко... У мене проблема...». І хоча в штатному розписі бібліотеки психолога немає, один раз на тиждень бібліотекар разом із запрошеним психологом-волонтером читають «проблемні» записки читачів, психолог пропонує правила поведінки в подібних ситуаціях, а бібліотекар підбирає книги, що підкажуть, як вирішити особисті проблеми.

У Львівській обласній бібліотеці для дітей з ініціативи читачів бібліотеки — учнів 5–6-х класів народилося ще одне об'єднання — інтелект-клуб «Що? Де? Коли?», поява якого, на думку бібліотекарів, є свідченням неформального підходу до роботи з читачами. Діяльність клубу побудовано за при-

нципом телевізійного: команди, капітани, питання ведучого тощо. На кожну гру з усіх куточків міста за власним бажанням приходять від 30 до 50 дітей!

«Я гордий тим, що українець зроду» — таку назву мав літературно-мистецький конкурс, організований з нагоди 100-річчя від дня народження Степана Бандери. Понад 100 школярів віком від 9 до 15 років представили на суд журі власну поезію, прозу, малюнки, вишивки.

Для жителів Стрийщини ім'я Степана Бандери дороге, адже його шкільні та юнацькі роки пов'язані саме з цим краєм. Виставка-портрет «Великий борець за волю України», читацькі діалоги за книгою В. Ковальчука «Степан Бандера» допомогли юним стрийчанам об'єктивно подивитися на його особистість, зрозуміти, якою була ця людина і якими шляхами прийшла до ідеї українського націоналізму.

Традиційні для кожної бібліотеки програми літнього читання кожен раз поповнюються новими формами, що приваблюють увагу читачів. «Бібліотека без меж» — під такою промовистою назвою пройшла презентація програми літнього читання, приурочена працівниками Львівської МЦБС для дітей до Дня захисту дітей. Філія № 13 провела своїх читачів «поетичним кільцем» повз пам'ятники Т. Шевченку, І. Франку та А. Міцкевичу. Біля кожного звучали вірші поетів у виконанні читачів. Ця акція привернула увагу львів'ян і отримала їхнє схвалення. Ще одним гучним заходом літа став для цієї ЦБС День захисту книги, ініційований волонтерами ЦДБ. У програмі свята були: костюмована хода літературних героїв, роздавання флаєрів з правилами користування бібліотекою та книгою, виступи «книжкових» прокурора та адвоката.

Повага до мови, повага до народу

«Народ живе доти, доки живе в його устах рідна мова» — впевнені бібліотекарі Жовківщини. В бібліотеках цього району оформлено постійно діючі книжково-журнальні виставки з історії української мови, українського книговидавництва. Незвичним для всіх став круглий стіл «Мова — національна основа» у бібліотеці с. Рата, на якому були присутні діти та дорослі, які разом писали диктант під керівництвом вчителя української мови і літератури та разом виправляли помилки. А потім читали вірші, співали пісні про мову. Було цікаво і повчально.

«Кажеш, наша мова не дається? Душу лиш відкрий — сама ввіллється» — таку назву мало районне свято, проведене до Дня української писемності та мови. Його організатори — Жовківська районна бібліотека для дітей та товариство «Просвіта» запропонували читачам цікаву виставку «Плекай свою мову», за допомогою якої можна було простежити хронологію розвитку української писемності від Нестора Літописця до Василя Стуса.

Рік Миколи Гоголя

Низка заходів із вшанування пам'яті великого майстра художнього слова пройшла в бібліотеках Львівщини. Під час проведення літературної години «Я Гоголя про Гоголя питаю: яким він був?» в Буській РДБ читачі спілкувалися з доцентом кафедри видавничої справи і редагування української Академії друкарства, членом Національної спілки письменників України Оксаною Думанською, яка подарувала бібліотеці книгу М. Гоголя «Тарас Бульба» у власному перекладі.

У рамках проекту «Микола Гоголь — славний син України» Перемишлянська районна бібліотека для дітей розбила і успішно провела захоплюючий цикл бесід «Нерозгадані таємниці Гоголя».

* * *

Зацікавили читачів Новороздільської міської бібліотеки для дітей літературний портрет «Гоголь: чужий серед своїх» та літературно-театралізоване свято за творчістю письменника «Чарівна українська ніч».

* * *

Яскраво відсвяткували ювілей Гоголя у МЦБС для дітей м. Львова. Тут пройшов дитячий Гоголь-фест — каскад літературно-мистецьких заходів. Чудовою грою юних акторів, яскравими костюмами, справжніми смачними варениками запам'ятається читачам бібліотеки-філії № 42 веселий ярмарок, де «ходили» власні гроші — «гоголівки», які потрібно було заробити, відповівши на запитання вікторини за творчістю Гоголя. А літературний перегляд «Ти смієшся, а я плачу, мій великий друже» тут відбувся у формі уявного листування Гоголя і Шевченка.

Місце, де плакають дитячі таланти

Дитячі бібліотеки давно вже стали місцем виявлення читачьких талантів. Тут відбуваються творчі дебюти читачів. Вони пишуть вірші, оповідання, а є й такі, що вже видали свої власні книжки. Наймолодшою письменницею року на Львівщині стала дівчина з села Тернави Старосамбірського району Зоряна Коломієць, яка в 14 років написала пригодницьку повість «Дон-Родон та його оберіг». Письменниця Оксана Думанська відгукнулася на цю подію так: «Літературна агенція «Піраміда», що у Львові, не спеціалізується

на дитячих виданнях. Проте ця агенція повірила своєму наймолодшому автору — Зоряні Коломієць, дівчині, народженій вже в незалежній Україні, тому такій сміливій у своїх пошуках ... Шкода лише, що про цю книгу знають тільки в Старосамбірському районі: її невеликий наклад розійшовся переважно між учнями Хирівської середньої школи. Якби такий факт трапився в Америці, то Зоряна не лише розбагатила, а й стала б людиною року».

* * *

Влітку у Львівській обласній бібліотеці для дітей відбувся незвичайний «ляльковий» майстер-клас. Вчитель праці Сокільницької школи Оксана Федевич демонструвала львівським школярам роботи своїх учнів і вчила присутніх виготовляти дуже гарні ексклюзивні речі з різних матеріалів. Діти, які особливо активно відвідували бібліотеку в ці дні, адже розпочалася традиційна бібліотечна програма літнього читання, із захопленням спостерігали за вправними руками вчительки і самі майстрували паперові квіти, чудоптахів, ляльки на пластикових пляшках, картини з пінопласту, ляльки-мотанки... Витвори дитячих рук експонувалися в бібліотеці протягом літа, і кожен міг побувати на цій чудовій виставці.

* * *

Велику, багатогранну роботу з дітьми проводять бібліотекарі Львівщини. Ми переконані, що наші сьогоднішні діти, які вже не уявляють свого життя без комп'ютерів, які захоплені іграми у віртуальному просторі, все одно читають, а від нас, бібліотекарів, залежить, чи будуть вони любити книгу і читання й надалі.

Людмила Пуляєва,

провідний бібліотекар,

відділ реклами книги та бібліотеки, організації

змістовного дозвілля та розвитку творчих здібностей читачів

Львівської обласної бібліотеки для дітей

Юлія Соколова,

завідуюча,

Театр у бібліотеці:

змістовне дозвілля, яке об'єднує таланти

Бібліотеки завжди були і залишаються центрами культурно-мистецького і пізнавального спілкування людей, осередками духовності і гармонії, хранителями мудрості і знань. Якщо ж це бібліотека для дітей, то її роль у суспільстві набагато значніша. Діти приходять сюди, щоб відшукати відповіді на тисячі запитань, які ставить перед ними життя, змістовно провести час у товаристві вірних друзів — книг, які допомагають зануритися у чарівний світ мандрівок, пригод, переносять їх у минулі століття та на інші планети. Проте бібліотека — не лише книгозбірня, це місце, куди люди приходять поспілкуватися, обмінятися цікавими думками та ідеями, а ще тут збираються талановиті творчі особистості, чий невгамовні серця прагнуть до чогось незвичайного.

У Львівській обласній бібліотеці для дітей вирішили об'єднати ці творчі натури, і 5 років тому у відділі реклами книги та бібліотеки створили літературний театр «Маска», керівником якого стала завідувача цим відділом Юлія Соколова. Така ідея з'явилася після майстерного проведення ряду мистецьких літературно-театралізованих заходів, і наш театр «Маска» став новим проектом бібліотеки.

Взагалі колективу Львівської обласної бібліотеки для дітей притаманні творче ставлення до роботи з книгою, пошук нових форм спілкування з читачем і ефективних способів реалізації головної мети бібліотечної роботи — пробудження

інтересу до читання. Саме розуміння того, що в усі часи книга і видовища допомагали людям пізнавати світ і себе в ньому та приносили велике задоволення, дало нам можливість поєднати книгу і театралізоване дійство. І це поєднання не випадкове, адже видовищний захід пробуджує інтерес дитини до книги. Здавалося б, причому тут книга? А театр? Книжки книгами, але ж смак до читання слід «ставити» так само, як «ставлять» голос співаку. І ось тут приходиться на допомогу емоційна терапія: поєднання читання тексту, музики, живопису, хореографії, гри... Синтетична природа театру, його здатність впливати емоційно та інтелектуально на особистість дозволяють долучити дитину до читання і музики, глибше ознайомити її з художніми творами і літературою з мистецтва та розкрити духовно-творчий потенціал книги. Театр також природно і ненав'язливо сприяє гармонійному розвитку особистості, емоційному збагаченню внутрішнього світу дітей, бо вони, потрапляючи в ігрову атмосферу театралізованого заходу, самі не помічають, що вчать, розвивають свій інтелект, самореалізуються у творчості.

Основна мета літературного театру — популяризація кращих зразків світової художньої літератури; виховання естетичних, художніх смаків, любові до художнього слова; посилення впливу бібліотеки на естетичний розвиток дитини; надання теоретичних і практичних знань з акторської майстер-

ності, сценічного руху та сценічної мови. Програма реалізації проекту передбачає цілий комплекс практичних і теоретичних занять, зустрічей з акторами, режисерами та інсценізацію літературних творів, яка є чудовою нагодою «оживити книгу», викликати у дітей ширшу реакцію (радість, переживання) і, звичайно, бажання прочитати книгу. Як свідчить практика, літературний театр дозволяє формувати у юних читачів художній смак і цілеспрямовано та комплексно розвивати їхні творчі здібності. Втілювати у життя наші задуми і мрії допомагають партнери бібліотеки: обласний Палац естетичного виховання учнівської молоді, ЗОСШ м. Львова, центри дитячої творчості нашого міста, за що ми їм щиро вдячні.

Учасники нашого літературного театру «Маска», а це читачі бібліотеки та студенти мистецьких навчальних закладів, завжди беруть активну участь у всіх великих проектах бібліотеки, літературних святах, обласних турах щорічного конкурсу «Найкращий читач України», а їхні театральні вистави транслюються Львівським обласним телебаченням у телевізійному проєкті «Хатка Левенятка».

За п'ять років існування театром підготовлено чимало вистав, до участі в яких залучалися обдаровані діти. Хоча слово «обдаровані» в даному випадку звучить не зовсім точно. Не всі з них мріють стати акторами, і літературний театр не ставить перед собою завдання виховувати обов'язково майбутніх акторів. Часто приходять діти, яким цікаво брати участь у театральних діях, які хочуть себе спробувати в ролі акторів, яких це цікавить лише сьогодні; завтра вони захопляться колекціонуванням, спортом чи чимось ще. Але всі діти талановиті, і своє завдання театр «Маска» бачить у тому, щоб розкрити ці таланти. Крім того, такі театралізовані заходи ще більше сприяють популяризації бібліотеки, книги, самого театрального мистецтва, залученню нових читачів, розвивають художні та естетичні смаки школярів. Опановувати театральну майстерність дітям допомагають майстер-класи відомих акторів львівських театрів, зустрічі з представниками інших театральних професій.

Дуже багато творчих робіт літературного театру «Маска» присвячено українським письменникам, зокрема, класикам, відзначенню їхніх ювілеїв. Не залишались поза увагою театру й твори світової літератури. В творчому доробку театру є такі вистави, як: драматичні фантазії «У наймах у Мельпомени», присвячені творчості М. Кропивницького та І. Карпенка-Карого; поетичні фрески «Життя іде і все без коректур» за творчістю Ліни Костенко; літературно-драматична фантазія «Віють вітри, віють буйні» до 125-річчя від дня народження В. Винниченка; літературно-драматичне дійство для незрячих дітей «Поле чудес у Книжковому королівстві»; моноспектакль для старшокласників «Маленький паризький горобчик» за книгою С. Берто «Едіт Піаф»; літературно-пое-

тичний ноктюрн «Ще слів нема — поезія вже є» до 135-річчя від дня народження Лесі Українки; літературно-драматична фантазія «В царині казкового лісу» за збіркою «Коли ще звірі говорили» І. Франка у рамках святкування 150-річчя від дня його народження; музично-драматичний етюд «Осінь скрипка Василя Стефаника»; літературно-драматичні варіації «Що нового? — Мольєр!»; літературно-драматичний круїз байками світу «Мораль цієї байки така...» до 180-річчя від дня народження Л. Глібова; літературно-мистецький портрет «Людина, що була театром» до 120-річчя від дня народження Леся Курбаса; літературний портрет «Марко Вовчок», моноспектакль «Марія» і драматичні варіації до 175-річчя від дня народження письменниці; літературно-ігрова програма «Незвичайні пригоди коваля Вакули у ніч перед Різдом»; бал літературних героїв «Де мешкає Кіт у чоботях» до 380-річчя від дня народження Шарля Перро; спектакль «Граємо детектив» за п'єсою Р. Тома; феєрична казка за п'єсою М. Метерлінка «Синій птах»; літературна вистава «Жив собі один дивак» до тижня Андерсена в бібліотеці та інші. У рамках проєкту ще відбулася презентація книги народного артиста України Сергія Кустова «Скомороший зорепад». Протягом 2009 року діти побачили прем'єри «Маски»: трагедію Ж. Ануя «Антигона»; літературну мандрівку за творами В. Шекспіра «Співучою мовою сонета»; літературний етюд «Інтермеццо» до 145-річчя від дня народження М. Коцюбинського; забави на честь свята Св. Миколая; спектакль за п'єсою Є. Шварца «Снігова королева» (до святкування п'ятирічного ювілею театру); театралізовану вікторину за казками Г.Х. Андерсена. Цей захід проводився для дітей, хворих на церебральний параліч, разом зі студією акторської майстерності «Чарівна скринька» і благодійним фондом «Надія».

Актори театру «Маска» не тільки беруть активну участь у всіх великих акціях бібліотеки: Всеукраїнському тижні дитячого читання, обласному дні читання, святі української книги, а ще й виїжджають зі своїми виставами в інші бібліотеки, міські школи та міста Львівської області. Мали вони навіть зарубіжні гастролі у 2008 році до польського міста Кросно у рамках польсько-українського проєкту «В головній ролі — книга».

Колектив театру знаходиться у постійному творчому пошуку. Юні актори не зупиняються на досягнутому, вдосконалюють свою акторську майстерність, активно долучаються до пошуку матеріалу для нових постановок, беруть участь у розробці сценаріїв різних заходів. І нехай не всі вони у майбутньому стануть професійними акторами, але у серці кожного з них на усе життя залишаться світлі спогади про роки, проведені у бібліотечному театрі, про спільні імпрези, про цікаві постановки, аплодисменти глядачів і вигуки «браво!»

Шануємо ювіляра

4 березня, коли весна відкриває нові сторінки в житті природи, лагідніше та яскравіше світить сонце, усе оживає, наповнюється радістю та щастям, відмічає свій 70-літній ювілей Леонід Григорович Чобітько, котрий 32 роки очолював нашу Полтавську обласну бібліотеку для дітей ім. Панаса Мирного.

Леонід Григорович народився у 1940 році на Полтавщині в мальовничому селі Сенчі нині Лохвицького району в сім'ї вчителів. І хоча хлопчик був ще зовсім малим, проте його пам'ять зберегла спогади про жахливі роки війни, що забрала життя батька. Трудовий гарт Леоніда розпочався з раннього віку: він працював у полі, займався оформленням колгоспного клубу, готував класну стіннівку та загальношкільну газету.

Після закінчення школи своє життя Леонід Григорович пов'язав з бібліотечною справою. З 1957 по 1960 рр. працював на посадах бібліотекаря колгоспної, шкільної і районної бібліотек для дорослих у рідному селі. З 1960 по 1965 рік навчався на бібліотечному факультеті Харківського державного інституту культури. В 1964 році проходив виробничу практику в м. Кустанай Казахської РСР, працюючи на посаді методиста обласної бібліотеки для дорослих, де проявив себе як здібний організатор-методист.

За рік практики він написав 10 методичних матеріалів, організував проведення обласної заочної читацької конференції «Герой — наш сучасник», узагальнив досвід роботи обласної бібліотеки з бібліографічного забезпечення районів з казахським населенням, ознайомився з діяльністю бібліотек 11 районів області.

Після закінчення інституту Л.Г. Чобітько одержав призначення у Миколаївську обласну бібліотеку для дітей на посаду завідуючого методичним відділом та з притаманними йому ентузіазмом і наполегливістю поринув у роботу. З його ініціативи при сільських бібліотеках почали створюватися кімнати юного читача, між бібліотеками розгорталася змагання за звання «Бібліотека відмінної роботи», він писав методичні матеріали, узагальнював передовий бібліотечний досвід, редагував методичні розробки колег, часто виїжджав у бібліотеки області для надання кваліфікованої методичної допомоги, організував проведення семінарів, практикумів, стажування. Крім цього, працював на громадських засадах у редакційній колегії видання «Історія міст і сіл УРСР» (Миколаївська область).

З 1967 по 1969 рік Л.Г. Чобітько був головним бібліотекарем науково-методичного відділу в Державній республіканській бібліотеці для дітей (нині — Національна бібліотека України для дітей). У цей період він активно займався науково-дослідною роботою, брав участь у підготовці аналітичного збірника «Огляд діяльності бібліотек для дітей системи Міністерства культури Української РСР за 1967 рік», готував методичні матеріали для роботи з учнями 1–8 класів. Неодноразово залучався до складу виїзних бригад Міністерства культури. У 1969 році Л.Г. Чобітько за сімейними обставинами переїхав у Полтаву, де 8 років пропрацював заступником директора обласної універсальної бібліотеки ім. І.П. Котляревського. Ці роки були становленням бібліотеки як наукового закладу. Саме тут яскраво проявився його високий професіоналізм і став у пригоді досвід роботи в інших бібліотеках. Як науковий керівник, він активно залучив провідних спеціалістів бібліотеки до участі у розробці таких перспективних тем, як: «Динаміка читання і читацького попиту різних соціально-професійних груп», «Бібліотечно-бібліографічні ресурси інформації як джерело задоволення потреб», «Проблема централізації бібліотечного обслуговування населення» та інших, що були важливими складовими загальнонаціональних наукових досліджень, які проводилися на той час Державною науковою бібліотекою УРСР ім. КіПРС (нині — Національна парламентська бібліотека України). Л.Г. Чобітько був одним з організаторів проведення перших в Україні експериментів з централізації бібліотек на базі Кременчуцької міської та Кобеляцької районної бібліотек. Експерименти пройшли успішно, і вже у 1974 році на базі Кременчуцької міської централізованої системи для дорослих відбувся республіканський семінар бібліотечних працівників з метою розповсюдження цього досвіду.

У 1977 році Л.Г. Чобітько став директором обласної бібліотеки для дітей ім. Панаса Мирного. Як бібліотекар-енциклопедист, інтелігентна і благородна людина з високою духовністю і відповідальністю, він дуже швидко завоював заслужений авторитет не тільки серед колег у бібліотеці, а й серед бібліотечних фахівців Полтавщини і України, юних читачів, їхніх батьків і широкої громадськості. Під керівництвом Леоніда Григоровича бібліотека почала утверджуватися як культурно-освітня, виховна, науково-інформаційна установа; збільшувалася кількість читачів; покращувалася якісний склад фонду; відкрився відділ естетичного виховання; зростав і урізноманітнювався обсяг масової роботи. Директор скеровував діяльність бібліотеки на проведення масштабних театралізованих масових заходів, конкурсів, презентацій книг з участю письменників тощо. Він знаходив можливості для спілкування із зарубіжними митцями, письменниками, громадськими діячами, завдяки чому користувачам відкрилися невідомі Полтавщині імена митців західної діаспори, а бібліотека отримала знаних друзів, подаровані книжки та кошти на придбання нової літератури. Бібліотека стала відомою в світі: у 1997 році відомості про неї по 30-ти позиціях було занесено до Всесвітнього каталогу великих бібліотек, створеного німецькою асоціацією бібліотек у Мюнхені.

Окремою сторінкою в біографії Леоніда Григоровича Чобітька можна виділити шість років самовідданої боротьби за існування самої бібліотеки, приміщення якої перепродавалося тричі. Для захисту бібліотеки, її працівників і читачів він залучав відомих правознавців, кореспондентів місцевих і всеукраїнських газет, телебачення. На жаль, відстояти приміщення бібліотеки не вдалося; але ця резонансна справа стала одним із поштовхів для прийняття Верховною Радою України 16 січня 2009 року Постанови «Про запровадження мораторію на виселення редакцій друкованих засобів масової інформації, закладів культури, у тому числі бібліотек, видавництв, книгарень, підприємств книгорозповсюдження».

Багаторічна плідна діяльність Леоніда Григоровича неодноразово відзначалася державою: у 1987 р. він був нагороджений медаллю «Ветеран праці», у 2008 році за Указом Президента України отримав орден «За заслуги» III ступеня. Він має значок Казахської РСР «Учаснику уборки Х целинного урожая», відзнаку Міністерства культури СРСР «За отличную работу» та багато почесних грамот Міністерства культури України та туризму, обласного управління культури, обласної ради.

У день ювілею ми бажаємо Леоніду Григоровичу — справжньому професіоналу бібліотечної справи, високообдарованій у всіх мистецьких сферах, порядній і шанованій людині міцного здоров'я, довголіття, сімейного затишку і родинного тепла. Нехай це чудове свято додасть Вам, Леоніде Григоровичу, наснаги, оптимізму, впевненості у власних силах, благополуччя і віри в майбутнє!

З повагою колектив Полтавської обласної бібліотеки для дітей ім. Панаса Мирного

«Книжкові новинки»

від Національної бібліотеки України для дітей підготували: зав. відділом комплектування фондів Н. Загоруйко і зав. відділом довідково-інформаційного обслуговування В. Красножон

Дошкільнятам та дітям молодшого шкільного віку

Авіжюс, Й. Пригоди та походеньки Барда / Й. Авіжюс ; пер. із лит. Д. Чередниченко ; ілюстр. І. Ключковської. — Л. : Вид-во Старого Лева, 2009. — 350 с. : ілюстр. — (Чотири лапи).

Антонич, Б.-І. Рoste хлоп'я, мов куц малини : вірші / Б.-І. Антонич ; упорядкув. Д. Павличка ; худож. В. Ковальчук. — К. : Веселка, 2009. — 29 с. : ілюстр.

Білоусов, Є. Лесина пісня : повість—казка про дитинство та юність Лесі Українки / Є. Білоусов ; худож. О. Хейлик ; передм. П. Мовчана. — Т. : Навч. кн.—Богдан, 2009. — 112 с. : ілюстр.

Васильчук, В. Пригоди Сновиди та його друзів : повість—казка / В. Васильчук ; ілюстр. Я. Гавриш, С. Гавриш. — Т. : Навч. кн.—Богдан, 2010. — 71 с. : ілюстр.

Ліада. Кн. VI / упоряд. і переказав В. Степаненко ; худож. М. Пшінка. — К. : Епсілон, 2009. — 95 с. : ілюстр. — (Міфи і легенди Греції : в 7 кн.).

Каспаравічюс, К. Зникла картина / К. Каспаравічюс ; пер. з лит. О. Рута ; худож. авт. — Т. : Богдан, 2009. — 67 с. : ілюстр.

Луценко, І. Моя країна — Україна : українське народознавство для дошкільнят / І. Луценко ; худож. О. Зенич. — К. : Аконіт, 2008. — 64 с. : ілюстр.

Нестайко, В. Дивовижні пригоди в лісовій школі : Загадковий Яшка ; Сонячний зайчик і Сонячний вовк / В. Нестайко ; мал. В. Харченка. — Х. : Школа, 2008. — 129 с. : ілюстр.

Нестайко, В. Дивовижні пригоди в лісовій школі : Секрет Васи Кицина ; Енелопик, Уфа і Жахоб'як / В. Нестайко ; мал. В. Харченка. — Х. : Школа, 2008. — 128 с. : ілюстр.

Нестайко, В. Дивовижні пригоди в лісовій школі : Таємний агент Порча і козак Морозенко ; Таємниці лісею «Кондор» / В. Нестайко ; мал. В. Харченка. — Х. : Школа, 2008. — 128 с. : ілюстр.

Ніцой, Л. Ярик і Дракон : казка для читання в сімейн. колі / Л. Ніцой ; худож. О. Роща. — К. : Аконіт, 2009. — 27 с. : ілюстр.

Петріашвілі, Г. Чудеса Маленького Міста : казки / Г. Петріашвілі ; ілюстр. М. Шутурми. — Л. : Вид-во Старого Лева, 2009. — 215 с. : ілюстр.

Чухліб, В. Неслухняний гарбузик : казки / В. Чухліб ; худож. К. Іванова. — К. : АВІАЗ, 2009. — 32 с. : ілюстр.

Шевчук, Г. Легенди України / Г. Шевчук ; худож. Є. Щепкін. — К. : Аконіт, 2008. — 96 с. : ілюстр.

Дітям середнього та старшого шкільного віку

Бернет, Ф. Маленький лорд Фонтлерой / Ф. Бернет ; пер. з англ. Н. Римська ; ілюстр. Л. Гентош. — Л. : Свічадо, 2009. — 231 с. : ілюстр.

Вольских, А. Мила Рудик и кристалл Фобоса : роман / А. Вольских ; обл. М. Пузыренко. — Харьков : Pelikan : Фактор, 2009. — 283 с.

Гапченко, А. Тварини в міфології / А. Гапченко ; ілюстр. О. Крутик. — Х. : Pelican : Фактор, 2009. — 160 с. : ілюстр. — (Золотий перетин).

Ільченко, О. Деревя : наук.-попул. проза : пам'яті вченого, педагога, письмен. С. І. Івченка / О. Ільченко. — К. : Грані-Т, 2010. — 71 с. : ілюстр.

Вихователям, батькам, вчителям

Кравцова, Г. Дитина і кар'єра, або Як бути гарними батьками, якщо Ви цілий день на роботі / Г. Кравцова ; ілюстр. Т. А. Болотіна. — Х. : Торсінг плюс, 2008. — 156 с. : ілюстр. — (Мистецтво бути батьком).

Кравцова, Г. Мамо, давай повернемо його лелеці!, або Як допомогти дитині подружитися з братиком чи сестричкою / Г. Кравцова ; ілюстр. Т. А. Болотіна. — Х. : Торсінг плюс, 2008. — 155 с. : ілюстр. — (Мистецтво бути батьком).

Кравцова, Г. Мамо, купи!, або Як ходити з дитиною по магазинах без сліз та істерик / Г. Кравцова ; ілюстр. Т. А. Болотіна. — Х. : Торсінг плюс, 2008. — 160 с. : ілюстр. — (Мистецтво бути батьком).

Кравцова, Г. Неслухняні дітки, або Як навчитися розуміти свою дитину / Г. Кравцова ; ілюстр. Т. А. Болотіна. — Х. : Торсінг плюс, 2008. — 160 с. : ілюстр. — (Мистецтво бути батьком).